

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Szent István király.

Szent Istvánban a középkori mély, alázatos kereszténység lépett föl a magyar történelem színterére. Az a kereszténység mélyesges törekvés volt a végtelenbe s az örökkévalóba, mely az egész európai emberiséget lefoglalta Egyházával, római császárságával, királyságaival, énekeivel, művészetével, társadalmával, könyv-írással, góth dómjaival, kereszt-hadai-
val s mely tetőpontra emelkedett a XI., XII., XIII. században. István király a XI. századbeli kereszténység megtestesülése volt; papja, király, profétája népeinek: kinek hitéből s buzgalmaiból milliókra élet aradt. Azoknak a radikális embereknek fajtájából, kiket Renan az újkor szociáldemokratáihoz mert hasonlítani, kik egy gondolatnak élnek s annak az egész világot meghódítani akarják.

A középkori kereszténységet durvának szokták mondani, erkölceit szigorúaknak és kegyetleneknek. A külső látszat mellettük szól, de a belsőre nézve nagyot hibáznak: nincs gyöngédebb vallásosság, mint a középkor kereszténysége, melyben minden ember az Isten szegénye, tehetetlen, gyöngé s a kegyelem tejével táplálkozik. A kereszténység a lelki szegények vallása, azon embereké, kik fölértették, hogy a végtelennel szemben senki sem gazdag: mindnyájan koldusok vagyunk. Nemcsak koldusok, de bűnösök is, kiknek egy reményük van, a kegyelem; boldogulásukhoz egy útjuk: az ima s az erény. Ezek az emberek gyöngédék lettek a kereszt tövében, mint a gyermekek; tudtak sírni, mint a veronai síkon az a 20.000 ember, kik vicenzai János beszédét hallgatták s egymás nyakába borulva, kibékültek. Az a harcias középkor szeretett sírni; sírni énekeiben, sírni dómjaiban; azoknak a hősöknek, kik embert egy csapással kettészeltek, megrepedt a szívük Jeruzsálem láttára. Az első ezredévig kiváltkép a penitenciának korszaka volt; István király korában várták a világ végét s a kereszténységen végigvonaglott az önsanyargatás vágya. Szent István a keresztény-

ség ez ünnepélyes hangulatában ült a királyi trónon; koronája emlékeztette őt Krisztus töviskoszorújára; kormánypálcaja pedig arra a győzelmes fára, mely a menny kapuit megnyitja.

Szent István király e gyöngéd, bankódó, engesztelő kor gyermeke volt. Szomjuhozza a megaláztatást; éjjel titkon körüljár, végzi az irgalmasság gyakorlatait; félreismerik, gyalázattal borítják, ez mennyei örömmel tölti el szívét. Kezeit csókolta becsmérítőinek s mely tiszteletből Krisztus szegénysége iránt a koldusoknak. Szent testvériségben simul a barátokhoz s valamint a középkor legnagyobb lovagja, király, IX. Lajos, távol Afrikában haldokolva, szülőföldje szent pásztorleányának, Genovéának ajánlja lelkét: úgy a koronát szerző, trónt alapító, törvényt alkotó István a szegények imáiba ajánlja magát; koronáját pedig a szent Szűznek!

S amely keresztény király, oly vitéz harcos és hős volt Szent István. Nincs eszme, mely oly hősokeket állított a világba, mint a kereszténység. A kardra áldást az Istenről kértek s biztos csapást fegyvereiknek börtben és imában kerestek. Montforti Simonnal rohantak egyenlőtlen harcokba, ha mondhatták vele: «az egész Egyház imádkozik értem, nem hátrálhatok» Ők állítottak föl eleven sáncokat domború mellükkel a barbárság előnyomulása ellen; a középkori csaták az eretnység, pogánység, tatár, török s a mörök ellen egyaránt a kultúra s a kereszténység ünnepei, keresztény hősök vérevel pirosra festvék a történelem nagy naptáiraiban.

Magyar kereszténység ez a te apostoli királyod, szented, hősöd... Úgy áll a magyar kultúra élén, mint a nemzet patriarkája, ki nemcsak a koronát, hanem az ekét, fűrészt, kalapácsot belevonja szentségének túlvilági fényébe. Fején Magyarország s Krisztus dicskoszorújával, királyunk s vezérünk... Ime, angyalomat küldöm neked, ki vezessen! Ajkairól hangzik a patriarkális áldás, mely boldogságot ígér, ha a jelenbe belevisszük a multnak hitét, erkölcsét, erejét; a hit fényét... az erény termékenységet... a jellem erejét.

Prohászka Ottokár.

Források iskoláink fenntartásához.

Idősebb témát alig választhatam volna. Hány és hány fenntartó izzad a gondtól, hogy a hitvallásos iskola fenntartásához és különösen az 1907. évi XXVII. t. c. által megkívánt átalakításokhoz, építkezésekhez, felszereléshez, honnan teremti elő anyagi erőit, mert hát a legújszababb szándék mellett is áll az a tényvalóság, hogy iskolát fenntartani és a korszerű igényeknek megfelelővé fejleszteni csak anyagi erővel lehet.

Különös dolog, hogy míg az 1868. évi XXXVIII. t. c. igen helyes kulturpolitikai érzeléssel arról is gondoskodott, hogy a fenntartó hitközségek törvényben biztosított anyagi forrást is nyerjenek az akkor viszonyokhoz mérten az iskolaépület felállításához és felszereléséhez, valamint az iskola dologi kiadásaihoz, ezzel szemben a későbbi törvények egyoldalúan csak a tanítói fizetések valamelyes rendezéséről intézkednek az államsegély megadásával. Kétségtelen, hogy ezen intézkedések is sokat jelentenek kulturánk fejlődésére, mert éhes, anyagi gondoktól egyötört hadsereggel bajos sikeres kulturmunkát biztosítani; de viszont az is pedagógiai igazság, hogy túlszűfolt (100–150 tanuló) tantermekben, a tanításhoz megkívánt legszükségesebb eszközök nélkül, még a legnagyobb tanítói buzgalom sem tud a nevelés és oktatás eredményét illetőleg csodákat elővarázsolni.

Tanítói képzettség, igazi nevelői hivatáseret és megfelelő belső és külső felszerelése az iskolának kell ahhoz, hogy a népkultura szentélyeiben közmegelegedésre történhessen a nevelőtanítás.

Minden tanügyi szervezet e három feltételt kell, hogy megadja és biztosítsa; akár az egyiknek, akár a második vagy harmadik kívánalomnak figyelmen kívül hagyásával a szervezet béna, az eredmények kétségesek.

Való igaz, hogy a felemelt tanítói fizetésekhez és korpofélékhoz biztosított állami segély egy bizonyos terhet, de az újabb terheknek csak egy jelentékeny részét veszi le a fenntartók vállairól; de hogy az újabb terheknek fennmaradt részével hogyan küzdenek meg a fenntartók, azt a törvény figyelmen kívül hagyta, megiehet azzal a cézzal, hogy a fenntartókat újabb áldozatokra kényszerítse. És ez beválhat ott, ahol még lehet emelni az iskolai adókat; de sajnos, hogy a nehéz megélhetési viszonyok között, no meg a nép között azon folyton terjedő köztudat folytan is, hogy az állam készséggel otterem, mint kinálkozó fenntartó, ahol a hitközség ezt óhajtja, bizonybizony az 1868. évi törvény által biztosított anyagi források nem hogy bővebben eresztenék az anyagi áldozatokat, sőt ellenkezőleg lassan-lassan fogynak és itt-ott teljesen ki is apadnak azok.

Hogy azután mily erőt veszít ez által a nemzeti kultura, a néperkölc, a nemzeti boldogulás, azt csak akkor tudnók nagyobb érvényvel igazolni, hogyha arról is rendelkeznének legalább hozzávetőleges statisztikai adataival, hogy mennyi anyagi áldozattal járulnak, mennyi anyagi tőkét képviselnek a hitfelekezeti iskoláknak a népoktatásra fordított összes kiadásai egy tételben. És hogy ha a törvényhozásnak a múltban követett iránya hovatovább jobban és jobban apasztja a hitfelekezeti iskolák fenntartására szolgáló forrásokat, mit kell majd konstatálni? Azt-e, hogy az állam tényleg oly készséggel áll rendelkezésre ott, ahol őt mint konkurrens fenntartót egy megszűnni indult iskolafenntartó hívja,

egy iskolát felállítani vágyó kifejtett, de szegény község várja; avagy előáll azzal a mindennapi helyzettel, hogy az állam terhei oly sokfélék és oly nagyok, hogy a minden oldalról előálló igények, szükségletek ellátására alig van fedezete; újabb terhek, nagymérvű terhek elvállalására képtelen.

Nem észszerűbb volna-e tehát a hitfelekezettek tetemes anyagi hozzájárulásához, ott ahol az kívánatos, az iskolaépítés, felszerelés és egyéb dologi kiadások államsegéllyel való pótlása által az izzasztó gondokon könnyíteni és a népoktatás fokozottabb haladását nagyobb terjedelemben elősegíteni! Mert az állam szemében nem az a fődolog, hogy minden iskola államivá legyen, hanem az, hogy a kor igényeinek színvonalán álló jó népiskolák osszak a haza minden községében a népoktatás áldásait — mondták, ha épen nem is ezekkel a szavakkal őt őt összes kultuszminisztercink. És igen helyesen és bölcsen, csak nem cselekedtek ott, ahol kellett volna, a törvényalkotásoknál e nézetnek megfelelő módon. Mert ha akár az 1893. évi XVI. t.-cikkben, vagy a legközelebb hozott 1907. évi törvényben, amely fenntartókra igen sok, megvallom a kultura érdekében szükséges oly kívánalmakat állított be §§-aiba, amiknek megfelelni csak újabb és tetemes anyagi áldozatokkal lehet, arról is történt volna gondoskodás, hogy az állam törvényes módozatok között segélyt ad a fenntartóknak ezen újabb terhek ellátására is, akkor népkulturánk nem állana ott, hogy ezer és ezer iskola, csak a fenntartó hitközség tagjainak nagy részétől és a többség erkölcsi kényszere, a plébános iskolaszékielnökemberi erőit majd meghaladó rábeszélései, könyörgései folytan tud csak a legszükségesebb anyagiakhoz kisebb-nagyobb zugolódás között jutni.

A törvényes intézkedésnek fentemelt módja mindezeket a veszedelmes anomáliákat egy csapásra megszüntette volna és 30, 40 ezer koronával nem egy iskolát állítana fel az állam, hanem 15–20 hitvallásos iskolát avatna fel azzal az összeggel, a nemzeti kulturára eredményeiben ugyanazon jelentőségű tényezővé. Nem bölcs belátású gondozója az valamely kultura alatt álló földnek, aki egy talpalatnyi rész művelésére 20-szor annyit ad ki, mikor ugyanazzal az áldozattal az egész birtokát megmunkáltathatná. De a hitközségek áldozatkészségének fokozását is eredményezhetné az említett módja az állami segélyezésnek, mert egyes kolomposok, akik ma egyes hitközségek jobbainak nemes irányu törekvését szűkkeblűségből, talán a hitvallásos iskolák iránt táplált indokolatlan ellenszenvből a nép előtt azzal népszerűtlenítik, hogy kérjenek állami iskolát, akkor még az eddigi terhektől is megszabadulnak, mondom az ilyféle befolyások szintén talajt veszítenének lábaik alól és nyugodtabb, békésebb fejlődés volna várható ugyancsak a nemzeti népkultura javára a hitközségi iskolák életében. Hány és hány aggódo hitközség jutna örömhöz, mert féltett kincsét, iskoláját, virágzóvá tehet.

Tehát levonom okoskodásom eredményét ezekben a kívánságokban:

1. Az állam államsegély által sürgősen nyisson egy újabb forrást a hitvallásos iskolák fenntartói számára, hogy e segélyből azok az újabb törvényes követelményeknek megfelelően iskoláikat bővíthessék, felszerelhessék, föltéve, hogy minden esetben a segélytérő iskola meg tud, mert meg is akar felelni a hazafias nevelés természet szerű feladatainak.

2. Kormányintézkedések eszközöltesse arra

nézve, hogy az 1868. évi XXXVIII. t.-cikkben biztosított hitfelekezeti iskolaadó források a lehető legkönnyebben kihasználhatók legyenek a fenntartó hatóságok részéről.

Most azután lássuk, hogy melyek azok az anyagi források és hogyan volnának kimeríthetők az égető szükségletek fedezéséhez?

1. Az 1868. évi XXXVIII. t.-cikk 11. §-a alapján a hitfelekezetek népiskolák felállítására és fenntartására hűvek anyagi hozzájárulását a saját képviseletük által meghatározott módon és arányban igénybe vehetik és jogosultak iskoláik fenntartására 5%-nál magasabb adót kivetni. Hogy az iskolaadó a törvény 35. §-ban meghatározott mértéken túl is terjedhet, ezt a V. K. M.-nak 1892. évi febr. hó 12-én kelt 4763. sz. rendelete mondja ki.

A fennálló püspökkari rendtartási szabályzat a hitközségi iskolai adó kivetését az iskolaszékekre bízta és azok gondnoka kezeli az előírt formák között a hitközségi vagyont, tehát a befolyó adókat is. A kivetett iskolai adó a hűvekre kötelezővé válik az egyházi főhatóságnak megerősítő határozatával.

Autonóm szervezettel nem bíró egyházközségben a hitfelekezeti adóügyben felmerült vitás kérdések felsőbb fokozatú elintézésére a közigazgatási bizottság illetékes. Ezt a v. k. miniszter 1890. évi dec. 30-án 54578. sz. a. kelt rendelete határozza meg e kijelentésében: «a hitfelekezeti iskolaadó egyéni kivetése tárgyában hozott elsőfokú határozat másodfokú felülbíráására az eddigi gyakorlat szerint az 1876. évi VI. és XXXVIII. t. c. elvei alapján a közigazgatási bizottság illetékes».

Az adó behajtásának módozatára nézve is rendelkezünk 1889-ben okt. hó 15-én 40890. sz. a. kelt rendelettel, mely kimondja, hogy ahol régi gyakorlat alapján a polgári község előljárósága szedi be a hitfelekezeti iskolai adót, ezen gyakorlat ellen kifogás nem tehető, még akkor sem, ha a rendes évi fenntartási költségeken felül, beruházási célra nagyobb összeg vetetnék is ki.

Az volna az adott viszonyok között kívánatos, hogy minden esetben a hitfelekezeti helyi hatóság által kivetett iskolai adót, a polgári község általános állami adót beszedő közegei szedjék be. A fent említett miniszteri rendelet nyomán egy ily értelmű és általános érvényű rendelet volna kiadandó a vallás- és közoktatási miniszterium által. Mennyi kellemetlenség és mily leírhatatlan luza-vona szünnék meg a hitközségi életben egy ily üdvös rendelettel. Sok esetben csak azért tartózkodik az iskolaszék újabb beruházások céljaira adót kivetni, mert irtózik a behajtás kellemetlenségeitől. Ha tehát az állam a törvényesen megadott anyagi forrást a hitközségek számára kihasználhatóvá óhajtja tenni, amiben nincs is okunk kételkedni, akkor ne késsék egy ily rendeletnek kibocsátásával, mert ha valamikor, úgy most az 1907. évi törvény végrehajtásának utolsó felvonása idejében várják ezt legjobban a támogatásra utalt hitközségi iskolaszékek. Sokszor vitás kérdések támadnak arra nézve, hogy kik kötelesek hitközségi iskolai adót fizetni és kik nem?

A törvény világosan kimondja, hogy az iskolát fenntartó hitközség hűveitől hitközségi iskolai adót szedhet; tehát kivétel nélkül minden hitközségi tag hitközségi iskolaadóval megróható.

Vitás kérdésekre több rendbeli miniszteri döntéssel rendelkezünk.

Igy:

1. Az 1892. évi február hó 12-én 4763. sz. a.

kelt V. K. M. rendelet kimondja, hogy a hitfelekezeti iskolai adó viselésének kötelezettsége alól sem kegyuri tartozások teljesítése, sem ajándék, sem más községben való lakás, sem azon körülmény nem mentesít, hogy az adó valakitől bizonyos ideig nem követeltetett.

2. Ugyancsak a V. K. M. 1891. évben, július hó 25-én 29166. sz. a. kelt rendeletében azt olvassuk, hogy *róm. kath. hitfelekezeti iskolaadót más községben lakó, de helyben birtokos* róm. kath. hűvek is tartoznak fizetni helyben levő birtokaik után és ez mindenesetre akkor is fennáll, hogyha a birtokot talán más vallású bérben bírja. Megjegyzendő azonban, hogy a helyben lakó birtokos más községben levő birtokai után nem tartozik hitközségi iskolai adót fizetni. (Lásd: V. K. M. 1892. évi július hó 9-én kelt 16064. sz. rendeletét.)

3. Állami hivatalnokok hitfelekezeti iskolai adót fizetni kötelesek a V. K. M. 1887. évi jun. hó 20-án 23100. sz. a. kelt rendelete értelmében.

4. Ugyancsak kivethető hitközségi iskolai adó katonai személyekre és nyugdíjasokra is. V. K. M. 1889. dec. 16-án 38659. száma alatt kelt s a cs. és kir. közös hadügyminiszterhez intézett átirata értelmében.

5. A csödtömeg róm. kath. hitfelekezeti iskolaadót fizetni tartozik az idevonatkozólag kiadott V. K. M. 18220. sz. 1889. évi április 30-án megjelent döntés alapján.

6. Azonban részvénytársaságok, hitfelekezeti iskolák céljaira *meg nem adóztathatók* a V. K. M. 1891. évi április hó 20-án kelt 14705. számú rendeletének indokainál fogva.

II. Igen fontos a V. K. M. 1878. évi febr. hó 17-én 1578. sz. a. kelt rendelete, mely kimondja, hogy *más hitfelekezethez tartozó azon szülők, kik gyermekeiket valamely hitfelekezeti iskolába járatják*, a népoktatási törvény 45. §-a értelmében ugyanazon módon és arányban járulnak a terhekhez, mint azon hitfelekezet tagjai, kik az iskolát fenntartják.

III. Sokszor vitott kérdés a hitközségi iskolák hatósági részéről az 1868. évi XXXVIII. t.-cikknek 25. §-a, melynek értelmében a hitközségi vagyontól és jövedelemből fenntartott hitfelekezeti iskolákat szabadságában áll az illető községnek az eddigi gyakorlat alapján továbbra is fenntartani.

Ezt a rendelkezését a törvénynek sokan úgy magyarázták, hogy a község csak a törvény kelte előtti terheket köteles viselni, de önmagára újabb terheket a hitfelekezeti iskola fejlesztése céljából nem vállalhat. És akadtak közigazgatási hatóságok, akik az újabb beállított terheket a községi költségvetésből egyenesen töröltették. E tárgyban történtek némi felsőbb hatósági kijelentések, sőt intézkedések is, de a kérdésnek minden homályos értelmezését úgy oszlatná el a tanügyi kormány, ha e tekintetben rendeletileg világosan kijelentené, hogy a törvényhatósági bizottságnak nem áll jogában a hitfelekezeti iskola fejlesztésére és fenntartására a községi költségvetésbe szabályszerűen felvett terheket törölni. Igen sok községe van e hazának, hol a polgárok, egy-két másvallású kivételével, teljesen egy hitfelekezethez tartoznak és virágzó hitvallásos iskolát tartanak fenn, azonban az egy-két másvallású türelmetlensége folytán a vármegyénél zavart támasztanak minden olyan esetben, amikor a községi képviselőtestület a hitfelekezeti iskola fejlesztésére újabb terheket állít be a költségvetésbe,

egyenesen a 25. §-ra való hivatkozással. Mennyi törzsalakodás és egyenetlenkedés származik ezekből, ezt csak azok érzik legjobban, akik ily ügyek elbírálásával nap-nap után foglalkoznak. Ha a hitfelekezeti békét oltalmazni törekcsenek hatóságok és egyesek, úgy akkor az ilyen egyenetlenkedésekre alkalmas adó homálvosságokat, házagokat kell kormányhatóság intézkedésekkel megszüntetni. Erre is szolgálna tehát az a rendelet, amely a hitfelekezeti iskolák javára a 1868. évi 38. t.-c. 25. §-ának második bekezdésének világos magyarázatot adna oly értelemben, hogy a törvény e §-a jogot ad a politikai községnek újabb terhek megszavazására is, ha a hitközségi iskola fenntartása és fejlesztése kívánja.

IV. Érdekes a 30. §. szövege is, mely félremagyarázhatatlanul kimondja, hogy azon községi tagok, kik hitfelekezeti iskolát tartanak fenn, községi iskola céljára csak akkor és annyiban adózthatók meg, hogyha saját pénzbeli vagy terménybeli iskolaadójuk az egyenes adó 5%-át nem merítené ki.

V. Igen sok iskolafenntartót érint anyagilag az 1868. évi 39. §. illetve 41. §-a, mely szerinti a községi birtokrendezésnél a közös területből iskolai célokra elkülönített rész jövedelme, ahol községi iskola nem létezik, a hitfelekezeti iskola vagy iskolák segélyezésére fordítható. A községi iskolai alapvagyon kezelése tárgyában kiadott 13.217.1883. évi rendelet ezen iskolai alapvagyon fölötti felügyeleti jogot a közigazgatási bizottságra ruházta. Ebből azután sok esetben az következett, hogy a törvénynek ezen szavát, hogy «fordíthatatik», úgy értelmezték és értelmezik, hogy ezen kihasított földrész jövedelme, vagy eladási árának kamata a hitfelekezeti iskolát ne illesse meg, hanem a jövedelmet tőkésítették és tőkésítik. Nyilvánvaló, hogy a törvény a kihasított földrészt a népnevelés céljaira rendeli; nem szükkeblúség az, ha egy törvényhatóság a hitfelekezeti iskolától ezt a jövedelmet csak azért zárja el, mert az az iskola hitfelekezeti és elnézi azt, hogy a tőke egy jövő számára csekélyke összeggel gyarapodjék; nekuba neki az, hogy ha a mai nemzedék nem tanulhat úgy, amint az élet ny igényei követelik, habár a kihasított földrész jövedelmével virágzóbbá tehetné valamelyes mértékben a hitfelekezeti iskola működését. Szüntesse meg egy miniszteri rendelet ezt a visszásságot is úgy, hogy most, midőn a fenntartóknak minden 10—100 korona bevélet is nagy jövedelmet képvisel, kimondja, hogy a községi birtokrendezésnél iskolai célokra elkülönített rész, vagy ezen rész eladásából nyert tőke jövedelme minden esetben — ha a községben községi iskola nincs, a hitfelekezeti iskolát illeti meg a törvény 41. §-a értelmében és ha ezen jövedelmet a múltban nem kapta meg, ezen a jövedelemből is összegyűlt tőke és kamatai utólagosan ezen hitközséget illeti meg és azt iskolája fejlesztésére felhasználhatja, miről mihez tartás végett a törvényhatóságokat is értesíti.

VI. Jövedelmi forrást képvisel a hitközségi iskolák fenntartására nézve a tandíjmentességről szóló törvény alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter által az iskola dologi szükségleteire nyújtható rendkívüli segély. Valami módon hasson oda a tanügyi kormány, hogy ezen segélyt megfelelő összegben megkaphassák mindama fenntartók, kik a törvény által oly helyzetbe jutottak, hogy a megállapított legmagasabb, azaz 15+1 korona tandíjváltásig sem fedezné az általuk iskolájuk fenntartására szükség szerűen szedett évi tandíj bevételt. Szólanom

kellene még arról a forrásról, amit hazai közoktatásunkban a kath. népiskolákra nézve az Országos Kath. Magyar Iskolaegyesület képvisel. De hát mit mondjunk erről a nagyfontosságú intézményünkről? Szegény az még arra, hogy azzal a nagy szükséglettel szemben, amit hitvallásos iskoláink támasztanak, vigaszt nyújtó tényező lehetne! Osztogat ez az intézmény erejéhez mérten már is segélyeket, de ez csak csepp a tengerben! Azért kérjük a hitközségeket és azok vezetőit, ne késsenek, alkossák meg mindeniütt a helyi csoportokat, mert hát az is nyilvánvalóan igaz, hogy cseppekből gyűl össze a tenger!¹

Ember Károly.

Az évvégi vizsgálat.

IV.

T.: A júniusi nap forrón süített a poros ország-utra, az útmenti akácfák nem az utra, hanem egymásra vetettek árnyékot. Bizony nem volt valami kellemes Jancsinak a hosszú séta, de mégis vígan haladt hazafelé, örült az új ruhanak, örült annak, hogyan fogja meglepni Bözsikét, hogy fog tetszeni édesanyjának az általa választott selyemkendő. Epen delet harangoztak, mikor a kis kapun az udvarra befordultak. Bözsike elejükbe szaladt, köszönti édesapját, majd Jancsihoz fordul: «Hoztál nekem vásártat? Mutasd Jancsi, mutasd, tudom, hogy azt szorongatod abban a papírban.» Jancsi odaadja Bözsikének a kenderhajú babát. Azután megmutogatta kalapját, mellényét, csizmáját. Nézd csak, Jancsi, azt mondja Bözsike, hogyan kerültek hozzánk vissza a juhok? Csodálkozva kérde Jancsi, hát hazajöttek? Dehogy jöttek haza, ott vannak azok Pál bacsinál, de mégis visszajöttek, hiszen amit vásároltatok, a juh árán vásároltatok, azután a te kalapod, a mellényed, apámnak a szűrét, mind a juh adja. Honnan tudod te azt, Bözsike, kérde Jancsi. Így tanultam az iskolában.

T.: Kis leányok, ki tudná megmondani, hogyan lett a juhból a Jancsi kalapja? Gy.: Mikor nyáron, amikor már jól megnőtt a juhnak a bundája, elviszik a vízhez megusztatják, azután gyapját nagy öllökkel lenyírják, nagy zsákokba összegyűjtik, eladják. A kereskedőtől a gyároszhoz kerül. A gyárban kilugozzák, a zsírt kifőzik belőle, majd össze kalolják (nedvesen összeverik nagy fakalapáccsal, víz hajtja a kaloló malmokat). A kalapos a szövetet áztatja, formára húzza, befesti, szárítja, azután beszegi s kész a kalap. T.: Ki készíti a kalapot? Gy.: A kalapos. T.: Hogy nevezzük az olyan embert, aki kalapot, ruhát, csizmát készít? Gy.: Iparosnak. T.: Jancsinak az apja is iparos volt? Gy.: Jancsinak az apja nem volt iparos, az földművelő, állattenyésztő volt. T.: A falun többnyire minő foglalkozású emberek laknak? Gy.: Többnyire földművelők, állattenyésztők. T.: A városban? Gy.: Iparosok, kereskedők. T.: A földművelő, az iparos, mivel keresi a kenyerét? Gy.: Keze munkájával. T.: Falun vannak-e olyan emberek, akik nem a kezükkel, hanem az eszükkel keresik minden-

¹ Ezen közlemény részletezve és a szükséges rendeletek teljes szövegével ellátva, a Szent-István-Társulat kiadásában külön füzetben is meg fog jelenni, mely körülményre felkérjük az érdekeltektől iskolaszéki elnököket, urak becses figyelmét.

napi kenyérüket? Gy.: Igen, a tanító, a pap, a jegyző, az orvos. T.: Mindezt úgy tanulta az iskolában Bözsike is, aki kezébe vette a babát, elment az eperfa árnyékába játszani. Jancsi pedig kezébe tartotta a csizmát, jobbról-balról megnézte, gyönyörködött benne, majdnem úgy örült, mint örült első csizmájának Dani pajtás. Mondd el, hogyan örült első csizmájának Dani pajtás? Gy.: Elmondja: «Az első csizma».

T.: Hogyan hangzott ennek a versnek az első sora? M! M.: «Dani pajtás se hall, se lát.» T.: Mi az, amit te most mondtál? Gy.: Mondat. T.: Hogyan keletkezik a mondat? E! E.: Ha gondolatainkat kimondjuk, az egy mondat. T.: Miért állottál meg közbe-közbe, míg azt elmondtad? Gy.: Mert a mondat részekből áll, külön-külön szavakból. T.: Szavankint mondd el ezt a mondatot? S! S.: Dani — pajtás, stb. T.: Hánv szóból áll ez a mondat? Gy.: Hat szóból áll. T.: Ki tudod-e te ezt egyszerre mondani? Dani — pajtás — Gy.: Nem tudom. T.: Hát hogyan mondduk ki mi a szavakat? Gy.: Tagonként. T.: Ésre lehet yenni, hogy én szótagokat mondom? Gy.: Hallani nem lehet, csak látni a száj mozdulatait. T.: Hogy nevezzük a szónak azt a részét, amelyet egy szajmozdulattal ejtünk ki? Gy.: Szótagnak. T.: Szótagold e szavakat. Gy.: Da — ni stb. T.: Ird a táblára. Da—ni. T.: Hát a szótagok mikből állanak? Gy.: Hangokból. T.: A hangokat hogyan jelöljük? Gy.: Betűkkel. T.: Ird le ezt: Dani. T.: Figyeljete! ide: paj — tás, egyformán ejtettem én ki mind a két «a»-t, pajtás? Gy.: Nem, egyiket röviden, másikat hosszán. T.: Ez minő hangzó? Gy.: Magánhangzó. T.: Minő hangzót ismeresz még? Gy.: Mássalhangzót. T.: Hall, mire ügyeltek ti ennek a leírásánál? hall. Gy.: Két «l»-et írjuk, mert erősen hangzik, nyújtott mássalhangzó s az írásban kettősen jelöljük.

T.: Ki örült az új csizmának úgy, mint Dani pajtás? Gy.: Jancsi örült az új csizmának. T.: Hogyan neveztük mi Jancsit? Gy.: Kis juhásznak. T.: Az előbbi mondatot tehát hogy mondhatod? P! P.: A kis juhász örült az új csizmának. T.: Minő volt a csizma? S! S.: A csizma szép volt. T.: Vagy mit mondhanál még a csizmáról? H! H.: A csizma fényes volt. T.: Hasonlítsd a csizma fényességét valamihez. H! H.: A csizma olyan fényes volt, mint a tükör. T.: Ki örült az új csizmának? Gy.: Jancsi, a kis juhász örült az új csizmának. T.: Ird föl ezt! H! H.: Irja... Elbíráljuk a fölirt mondatot szokás szerint, ép így a második mondatot is, amelyet a kérdés és előkészítés (szóbeli fog.) alapján fölírattunk.

T.: Minő nyelven beszélünk mi gyermekek? Gy.: Magyar nyelven. T.: Minő kis leányok vagytok ti? Gy.: Magyar leány vagyok. Eléneklük. T.: Szép-e a magyar nyelv? Gy.: A világ legszebb, legtokéletebb nyelveinek egyike. T.: Sokan beszélnek-e a magyar nyelvet? Gy.: Nem sokan beszélnek a magyar nyelvet, mert nálunk igen sokan más nyelvet beszélnek. T.: Pedig az országban mindenki nek minő nyelven kellene beszélni? Gy.: Magyar nyelven. T.: Mert minő ez az ország? Gy.: Magyarország. T.: Kik szerezték ezt az országot nekünk? Gy.: Őseink. T.: Ki mondja el szépen azt a kis verset: «Gondoljatok őseinkre»? Egy gyermek elszavalja.

T.: Megmutattátok, kis leányok, hogyan töltötétek el az esztendőt, minő szorgalmasak, minő munkások voltatok. Mit, mennyit, hogyan tanulta-

tok. Elmentek a munka után pihenni, vakációzni hanem is jönnek értekek csengős négylovas szekérral, mint a kis növendékért, de épen oly szeretettel várnak benneteket is jó szülőitek odahaza.

Irén, mondd el szépen ezt a kis verset: «A növendék».

Bertalan Ilona.

TANÍTÓEGYESÜLETEK KÖRÉBŐL.

Értesítés. A jánosházai kör tagjait van szerencsém értesíteni, hogy a *Gálos Mihály* géczei plébános úr által, aranymiséje emlékeül följánlott 20 kor pályadíjra a következő tétel tüzetett ki: *Mit tehet a falusi tanító, a nép anyagi jólétének előmozdítása és szellemi művelésének emelése érdekében?* A jelíges levéllel ellátott dolgozatok szeptember 20-ig alulírotthoz küldendők. Vásárosmiskén, 1910. augusztus 11-én. *Szabó Imre* körelnök.

IRODALOM. MUVÉSZET.

Milyennek kell lennie a jó történelmi tankönyvnek? Ha a tankönyvíró olyan iskolakönyvet akar írni, amely a közszükségletnek megfelel és az érdekelteket, tanulókat és tanítókat, kielégítse, akkor írni egyéniségének érvényesülése mellett, számot kell vetnie azoknak az érdekeivel, akik könyvét használni fogják és azok nézeteivel, akik könyve szerint tanítani fognak. A tudományos és szépirodalmi termékek teljes mértékben kifejezhetik írójuk individualitását. A tankönyvírónak pedig, ha azt akarja elérni, hogy műve átmenjen a gyakorlati használatba, hogy elterjedjen, alkalmazkodnia kell úgy az érvényben levő tanítástervek kereteinek előírásaihoz, mint azon kívánalmakhoz, amelyeket a tanfőnök a használt tankönyvekkel szemben támasztanak. Igaz, hogy nagyon nehéz ezen óhajoknak megfelelni, mert a tanítással foglalkozók között minden erősebb egyéniségnek meg vannak a maga elvei, amelyekről nem igen szeretnek eltérni. Tény, hogy nincs tankönyvíró, aki ezen egyéni különböző föltfogásoknak egészen meg tudna felelni, de nagyjában igenis lehet ezeket ha csak megközelíteni is. Nagyon helyes utat választott azért a *Népevelő* azzal, hogy a tanítósághoz fordult, mondja meg, milyen legyen az ideális történelmi iskolakönyv.

Minden dologban a cél határozza meg az ahhoz vezető eszközöket. A történelem iskolakönyvének az én szerény nézetem szerint főképen *nevelői* irányúnak kellene lennie, még pedig elsősorban a *szívét* kell táplálnia. A történelem tanításával azt akarjuk elérni, hogy a tanuló megismerve hazáját, nemzete multját és jelenét, megszeresse azt. Minden nemzet, különösen mi, nagy küzdelmek révén jutott el hazájá, alkotmányá, jogai, intézményei birtokába. Ezen küzdelmek viszontagsági rokon-, együttérzést, részvételt hálát, elismerést keltenek a tanulóknak. A történelmi nagy alakoknak, hősöknek tettei lelkesebbé ébresztenek és kiváló tulajdonságaikban jellemüket ismerik meg, ami hasonló tettekre serkentív őket, jellemük kialakulására van befolyással. A nemzetek haladásában, virágzásában a munka eredményeit látják és ez útmutatás arra, hogy mi is csak szorgos munkával juthatunk hasonló sorsba. A nemzet egyéni vonásainak, erényeinek és hibáinak és ezek következtetéseinek föltüntetésével nyilvánvalóvá lesz,

mit kövessünk és mitől tartózkodjunk, szóval okunk. Ime ezekben áll a történelem *nevelő* hatása. A jó történelmi könyvnek elsősorban tehát ezen *nevelő* irány kidomborítására kell törekednie. Hogy ezt elérje, a népiskolai történelmi könyvnek a haza, a nemzet múltját úgy kell bemutatnia, hogy vele a gyermek *szívére, érzületére* erőteljesen hasson. Ne a száraz tényeket regisztrálja, hanem lelki, érzelmi hangulatokat keltsen. Minél mélyebben nyúljon bele a gyermek érzületébe. Ez lesz hatással rá. Ezen célból minden egyes uralkodó idejéből, ha ez a könyv menete, az erre alkalmas momentumokat válasszuk ki. A népiskolai tanuló nem képes még a mi ezer éves történelmünk eseményeit adatszerűen összefoglalni. Az *érzületet* beolvasoló események pedig bensőségesen hatnak a kedélyre, ezekre szompas az újul lélek, magába szívja azokat és legtar- tásában meg is őrzi. Ezek adják nekik a támasztópontokat, amelyek köré a többi eseményt csoportosítják. Kertünie kell a jó történelmi könyvnek mindezt, ami nem hat nemesítően a lelkiületre. A háborúk burzaimának esetelését, a rokoni viszály- kidásokat, a cseiszövéseket stb. Ha pedig már meg kell ezeket is említeni, ne tegye legalább kiszínezve, hanem lehetően kiméletesen és a kellő erkölcsi rövid intelemmel, utalva mindig a helytelen csele- kedések soha el nem maradó szomorú következe- séire. Szükségesnek tartom, hogy a jövő történelmi könyveink kitéjezetten szolgálják a *béke* eszméjét. Nemzeti történelmünkben számos példa van arra, hogy békét kötöttünk, még pedig sokszor saját kárunkra is. A magyar nemzetnek ezer ellenége volt. Mi a legtöbb esetben csak védekeztünk, nem támadtunk. Emeljük ki, hogy milyen veszedelmek- kel jöttünk a háborús idők és hogy legaldásosabb a *béke* ideje. Fejtegetéseimben nem terjeszkehdhetem ki tovább. Csak azt jegyzem meg még, hogy jó történelmi könyv csakis az lesz, amelynek egész tar- talma és iránya egyszerű, szinte meszerű lesz. Ne használjunk benne erőltetett vagy nehéz kitéjezése- ket és mondatkötést. Ezek megakasztják a megér- tést és nem buzdítanak az olvasgására. En a jó törté- nelmi könyvet az oly egyszerű és mégis fontos *bibliát* alakban megírónak képelem. Természe- sen a jó történelmi könyvből s művészi illusztrációk- nak sem szabad hiányozniuk.

A *történelem* minden nemzetnek leghatasosabb *nevelője*.
Mihalicska János

Der Schulstaat Vorschläge zur Völkerversöhnung und Herbeiführung eines dauernden Friedens durch die Schule von Johannes C. Barillon. Wien und Leip- zig. Wilhelm Braumüller, k. u. k. Hof und Univer- sitäts-Buchhändler 1909. Ár nincs feltüntetve.

Az a torrongás, vajadás, új célok, új eszközök után való lázas kutatás, mely korunkat jellemzi, az iskolát is belevonja a maga bűvkörébe. A haladás minden téren óriási arányokat öltött; a luktető, pezsgő, eleven élet, mely rohamosan tör előre, nem elegendhetik meg többé a csöndes, nyárszolgáris kényelemhez berendezkedett iskolával. Az újkor új iskolát kíván; az elavult rendszert korszerű intéz- ménynek kell fölváltania, mely a szellemi és tarsa- dalmi élet fejlődését szem előtt tartva, úgy készí- tse elő az újú nemzedéket, hogy ez bármely téren em- berül megállhassa helyét. Körülbeül ezek a gondo- latok vezették Barolint 286 oldalra terjedő munká- jának megírásánál, melyben vázolja az iskola fejlő- dését, kimutatja a mai rendszer fény- és árnyolda- ait, hogy ezekből levonja a következtetéseket, meg-

tegye javaslatait. Barolin a nevelés és tanítás rend- szerének egységes tagozását követeli. Kizár minden oly iskolatajt, mely a tehetséges tanulót tanul- mányai folytatásában megakadályozná. Mezővidé- teni kívánja egyes közép- és főiskolák tanulmányi idejét. Valamennyi tudomány, és foglalkozási ág figyelembe vételét óhajtja és azért mindegy nek külön szakiskolát állít. A test és szellem egyenletes kiművelésére törekszik és tökéletes kiképzést akar nyújtani, amért is a gyermeket 4 éves korától 24 éves koráig veszi gondozásba. Szerinte a nevelési és véderendszer egymásba olvadhatnak és így a mostani külön katonai kiképzés elmaradhat. Mindez rengeteg pénzbe kerülne, az iskolaállam azonban saját munkássága árán önmagát tartaná fenn. Mind- ezeket és még sok egyéb fejtetet Barolin érdekes könyvében. Ha egyik, másik javaslata talán nem is valósítható meg oly könnyen és abban a formában, ahogyan azt a szerző kívánja, annyit bizonyára megerdemelnek fejtegetései, hogy gondolkodjunk felettök és kísérletet tegyünk velük. Aki bírja a német nyelvet, ne mulassza el előváltani a könyvet, bizonyára sok megszívlelt valót fog találni benne.

A *káptalani iskolák története Magyarországon 1540-ig. Bekeli Remig dr. könyve*. Közoktatásról hazánkban csak a királyság és kereszténység intéz- ményneinek megalakulása után lehet beszélni. E két államalkotó tényező segít bennünket hozzá az ezre- dik esztendő után, hogy egyrészt a nyugattal érint- kező, annak műveltségéből részt kérhessünk, más- részt pedig a nemzeti műveltséget külön eredeti utakon és eszközökkel is fejleszthessük. A magyar nemzet története az ezredik esztendő előtt — el- tekintve Géza fejedelemnek a korhoz képest rend- kívüli politikai éleslátással vezetett kormányzásától — a vad, nem hogy kulturfejlesztő, de egyenesen min- den kulturát kizáró és megakadályozó harcok ideje. A Zsolt és Taksony fejedelem alatt megvívott sze- rencsétlen kimenetelű augsburgi és regensburgi csaták meggyőzték a nemzetet róla, hogy a fejlődés és boldogulás eszközei nem a martalóharcok és nemsokára meg kellett alakulnia a királyság és kereszténység intézményneinek, hogy velük és általuk nagy, hatalmas átalakulás jöhessen létre a magyar nemzet élet- és gondolkodásmódjában is. Az átal- kulás nem egyszerre és nem akadályok nélkül történik, mint ahogy egyszerre, akadályok nélkül átalakulás még nem történt és el sem képzelhető a népek életében.

Nagy, nehéz küzdelmek előtt állott a nemzet, amíg végre a kultúra segítségével államiságának és tennmaradásának alapjait megvethette. Kétségtelen, hogy eme küzdelmében első sorban a keresztény- ség átvétele volt segítségére. Egyrészt mint a nyugati népekkel való érintkezés eszköze, — hiszen az első hittérítők a nyugati, akkor már kulturállamok fiaí — másrészt az eredeti, nemzeti műveltség leg- hathatósabb tényezője és fejlesztője. A keresztény- ség által indul meg és mindvégig segítségével fej- lődik az iskoláztatás Magyarországon, mint ahogy így történt, mert így volt csak lehetséges történe- me Európa-szerte is. A kereszténység jegelső századaiban megalakult iskolák célja első sorban a szerzetes-, aztán a papnevelés. Munkásokra volt szüksége az egyháznak, hogy a hitet terjeszthesse. Az első irni és olvasni tudók szerzetesek és papok, akik azután később a hittérítés mellett mint a nép tanítói szere- pelnek. Elképzelhető, hogy csak nagyon lassú lép- tekkel indul meg a művelődés és hosszú idő kell

ához, hogy a nehéz munkával elvetett magvak termést hozzanak. A folyton növekvő és hatalomra emelkedő egyház ereje bármily nagy is, az óriási munkában támogatásra szorul. Segítőársát a királyságban leli, bár a vezető szerep főképp a középkorban és az újkor elején át az iskolák szervezése tekintetében mindig az ő kezében van. Az iskolázás módja a kereszténység megalakulása óta sok változáson ment keresztül. A kezdet kezdetétől máig hatalmas fejlődés mutatatható ki. A fejlődés képének megrajzolása temérdek munkát, kutatást és élelátást igényel. A magyarországi iskolázás történetének megírása egy kéz által pedig lehetetlen. A teljes kép legapróbb részleteig még ma sincs meg. Jéles és kiváló pedagógusaink vállvetve igyekeztek a múltban és igyekeznek ma is az adatok egybegyűjtésére. Aki csak néhány követ hoz a hatalmas és műveltség megítéléséhez rendkívül fontos épület megalkotásához, már azelőtt is meg kell hajolnunk. A magyar iskolázás és ezzel mintegy a kultúra képe most újabban ismét bővült. A magyar tudósok egyik jelese, Békei Remig dr., az egyetemen a művelődéstörténet tanára és az akadémia tagja irt nemrégiben hatalmas kötetet «A káptalani iskolák története Magyarországon 1540-ig» címmel. A művet az Akadémia az Oltványi-jutalommal tüntette ki, ezzel is jelezvén, mennyire értékelte azt a becses munkásságot, amit a nagyszorgalmú tudós munkájában kifejtett.

A könyv a középkorban legfontosabb iskolák: a káptalani, másképp szerzetesi iskolák történetével foglalkozik és ezáltal a magyarországi művelődéstörténetet rendkívül fontos adatokkal gazdagítja. Ezen iskolákat az 1179-iki harmadik lateráni zsinat teremtette meg, mert elrendeli, hogy mivel sokan szegénységük miatt nem tanulhatnak, minden székese gyháznál legyen iskola, ahol az egyház papjai és a szegény tanulók ingyenes oktatásban részesüljenek. A negyedik lateráni zsinat 1215-ben megújítja és megtoldja e határozatot, amennyiben kimondja, hogy nemcsak a székese gyházaknál, hanem ha telik, más nagyobb egyházi helyen is legyen iskola. A káptalani iskolák szorosabban papnevelő-intézmények voltak, később azonban világiak is részesültek oktatásban. Nívója csak kevéssel állott alatta az egyetem nívójának. Sőt az egyik magyarországi székese gyházi iskolának: a veszprémiének a középkorban olyan híre van és a tennmaradt adatok szerint olyan tökéletes volt, hogy hosszú időn át egyetemnek hitték. Epen Békei Remig dr. mutatta ki egyik munkájában az iskola igazi jellegét. 1540-ig tízenöt káptalani, több társaskáptalani iskolát mutat be Békei könyve. Ami tekintetbe véve ezen iskolák főiskolai jellegét, egész szervezetét, a magyarországi középkori iskolázatás nagy előrehaladottsága mellett tanuskodik. Békei könyve a káptalani iskolák komplikált szervezetének bemutatásával, a tanárok és tanítványok szemlenni életének, egyéb életmódjának, a tanítás menetének és a középkori egyházi és világi műveltség képének megrajzolásával nagy szolgálatakat teljesít. Csak fokozza a mű értékét az a száznegyvenhárom — ezek között ötvennyolc eredeti kutatás alapján fölfedezett — oklevél, melyeket a tudós szerző a Függelékben közöl. Hisszük, hogy a könyvet, mely a magyarországi művelődéstörténet kiegészítő része és forrásmunka mindenki részére, aki a középkor történetével foglalkozni akar, örömmel fogadja minden magyar hisztorikus. A könyv az Akadémia kiadásában jelent meg. h. r.

HIREK.

Meghívó. Az «Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap» középponti bizottsága folyó évi augusztus hó 27-én Budapesten a középponti papnevelde nagytermében (IV. Papnevelde-utca 7.) délelőtt *féltíz* órákor az alábbi tárgysorozattal fogja rendes évi közgyűlését megtartani. 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyző választása. 3. Jelentések. — A múlt évi számadások előterjesztése. 5. Ösztöndíjasok választása. 6. Segélyek kiosztása. 7. Indítványok. A gyűlést megelőzőleg *9 órákor* az egyetemi templomban istentisztelet fog tartani, amelyre a m. t. Tagok szíves megjelenését különösen kérem. Midőn mélyen tisztelt Cimedet, mint az «Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap» középponti bizottságának a folyó évre kiküldött Tagját ezekről értesíteni, illetőleg a gyűlésre meghívni szerencsém van, kiváló tiszteletem kifejezése mellett maradok, Budapest, 1910. augusztus 10. alázatos szolgálója *dr. Walter Gyula*, vál. püspök, kanonok, a Segélyalap elnöke.

Értesítjük a P. T. szülőket, hogy a Keresztény Iskolatestvérek vezetése alatti elemi és polgári iskolával egybekapcsolt «Szent József» fiú-nevelőintézetben (Budapest, I. Istenhegyi-út 32.) a beiratkozások megkezdődtek. Havi eltartás 70 kor. Gondos nevelésianítás, egészséges táplálék és jó levegő biztosítva. *Az igazgatóság.*

TÁJÉKOZTATÓ.

Iskolaszéki tagsága megszűnik, ha az állásáról lemond, mert ezzel megszűnt a község lakója lenni. Az utód választásában nem vehet részt még akkor sem, ha választott tagja volt az iskolaszéknek és pedig azért nem, mert csak az ön lemondása után lehet utódot választani és ez esetben ön már a községből elköltözöttnek tekintendő, ami természetes ok a tagság megszűnésére. Ha pedig a testületet képviselte, ez esetben sem szavazhat, mert lemondásával megszűnt a testület tagja lenni, tehát azt nem is képviselheti. Az iskolaszék tagjai esküt tesznek; az újonnan megválasztott régi tag az alakuláskor szintén esküt tesz. — **Tanítói fizetés esedékessége.** Ha új tanítói állásra távozik, az előző állásról csak akkor mondjon le, ha a választást megerősítő püspöki kinevezést megkapta. A lemondás napját úgy határozza meg, hogy az új állás elfoglalásának napjával összeessen. Pl. «lemondásomat szept. 1-től tudomásul venni méltóztatásuk». Ily módon az új állásán a szolgálata szept. 1-én veszi kezdetét, tehát úgy intézi, hogy ezen időre a hiv. esküt is letehesse. — A fizetést csak akkor téríti vissza, hogyha új állását előbb foglalja el. Két helyről nem vehet föl fizetést. — **Igazgató-tanítói cím.** (V.) Az orsz. kath. Tanügyi Tanács már határozott a szükséges lépések megtételére, hogy az igazgató-tanítói címet a személyi pótlékot nyert kath. tanítók is megkaphassák az illetékes egyházi főhatóság kinevezése által. — **Tandijpótló segély.** (L. T. és K. B.) Tandijpótló segélyt folytatni kell a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. A kir. tanfelügyelőséghez forduljanak felvilágosításért. A szükséges kimutatást már bekérték a kir. tanfelügyelőségek útján az iskolaszéki elnökségektől. Szept. 1-től a hitközségi népiskolákban is ingyenes lesz a tanítás. — **Felárú jegy.** Nyugdíjban levő tanítókra nem terjesztette ki a rendelet a felárú jegykedvezményt. — **Hitoktatók vasuti jegye.** Nekünk már a kezdet kezdetén az volt a felfogásunk, hogy az 1868. évi XXXVIII. t. c. rendelkezése szerint a pléb.-hitoktató avagy a segédlelkész-hitoktató, rendszeresített hitoktatói minőségben látják el a plébánia területén levő iskolában a hitoktatást. Őket erre a törvény kötelezi s mert kinevezett, rendszeresített álláshoz és ezen minőségükhöz van kötve

kötelezettségük, ennél fogva a féltárú jegy váltására kiadott rendeletben biztosított igényjogosultság őket feltétlenül megilleti. Az Orsz. kath. Tanügyi Tanács központi vezetése úgy intézte volt a kath. tanítók nevében a kereskedelmiügyi miniszter úrhoz kiküldött bizottság tiszteletgeszt, hogy ebben a kérdésben miniszteri magyarázathoz juthatott volna a közvélemény és egyszersmindkorra megszűnt volna a sok helyütt támadt bizonytalanság ezen elvi kérdésben. A tiszteles megtörtént, de csak úgy, amint a lapokban közölve volt. — **Tanítóválasztás.** (Többeknek.) Az az iskoláséki tag, akinek fia is részt vesz a pályázatban, a választásnál nem éhet szavazati jogával. Ez minden választásnál bevett szokás, de a rendtartási szabályzatok is előírják, hogy érdekelt fél bizonyos ügy eldöntésében részt nem vehet. **Mikor alkalmazható segédtanító?** (M. G.) Az 1907. évi XXVII. t.c. 2. §-nak rendelkezése szerint a segédtanítók önállóan külön osztályt csak a közigazgatási bizottság engedélye folytán, meg pedig csak ideiglenes s legfeljebb egy évig vezethetnek és legalább 800 kor. tiszteletdíjban részesítendőek. **Egy és ugyanazon állomáson segédtanítók egy évnél tovább nem alkalmazhatók.** A rendeleti utasítás ezenkívül meghatározza, hogy segédtanítóul csak okleveles tanító vagy képezést végzett tanítójelölt alkalmazható. Az új képezést végzett, ha két éven belül oklevelet nem szerez, hatóságilag eltiltandó a tanítástól. A segédtanítót az iskolások választja, tanító vagy kántortanító nem jogosított arra, hogy ő maga fogadjon fel segédet. Segédtanító alkalmazható tanítéváltás esetén felévig. A közigazgatási bizottság engedélyével egy évig. Fegyelmi döntés esetében, ha a tanító nem képes a magyar beszédet tanítani és nem tagja a nyugdíjintezetnek, úgy mellé a fenntartó bejáról 1912. év végéig segédet választhat.

Köteles rész. (B. K.) Az osztózkodásnál előd és utód között a köteles részt az egyházközségi rendelet írja elő. Amíg a kath. iskolák új Rendtartási szabályzata érvénybe nem lép, addig egységes eljárásról ebben a kérdésben szó sem lehet. A szokás avagy egyes esetszerűen kiadott felsőbb hatósági rendelkezések szerint történik az osztózkodás, mindenesetre sokszor kellemelegések között. A termésből annyi $\frac{1}{2}$ rész illeti meg, ahány hónapot január 1-től állásában eltöltött. A hirtőség nem kötelezhető arra, hogy önnök, mert eltávozik, pénzben adja ki az esedékes terménybeli járandóságot.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

R. R. Ha külön jövedelem van erre a célra megállapítva, akkor csak úgy mondhat le, ha a jövedelmet is átengedi. Joga van lemondani, mert nem képesítéséhez kötött foglalkozásról van szó. — A. Főlöleses volt. — **Modor 2.** Kérlemezheti, de nem kötelezhető. — N. K. Levélben feleltünk. Tanítói oklevéllel felveszik az Iskolaszövetérek rendjébe. Forduljon Nyitraújvárnak a rend főtiszt főnökéhez. — K. J. A választ megadtuk levélben. — B. G. Az elintézést megsürgetjük. F. A. Ha a levele beérkezett, akkor a választ megkapta. 1. Igen, bevégződik. 2. Hogy tiszteletdíjat miért kért a fenntartótól, írja meg egy levélapon. 3. Az özvegyet illeti meg a stóladij, mert férje után egy fél évig az összes jövedelmet élvezi. — D. A., Zs. K. Levélben feleltünk. — **Lift.** Nincs értelme. Forduljon kérelemmel az egyházi főhatósághoz. — Sz. I. Megsürgetjük. — Sz. G. A hirdetésüket a hirdetőhivatal intézi; attentük. — Sz. J. és M. I. Különkülön nem intézhetjük, majd egységesen. — P. J. Minden attól függ, hogy van-e irata arról, hogy a földet használatra átengedték és hogy abban mi foglaltatik. Különösen joga csak ahhoz van, ami a díjlevélben fel van véve.

Tartalom. *Prohászka Ottokár:* Szent István király. — *Ember Károly:* Források iskolánk fenntartásához. — *Bertalan Ilona:* Az évi vizsgálat IV. — *Irodalom, művészet.* — *Tanítóegyesületek köréből.* — *Hírek* — *Tájékoztató.* — *A szerkesztőség üzenetei.*

TANÍTÓGYŰLÉSI MEGHÍVÓK.

Meghívó. A Gyulavidéki róm. kath. néptanító-egylet Gyulán, 1910. augusztus 23-án, a belvárosi iskola helyiségében reggel 9 órakor kezdődőleg rendes közgyűlést tart, melyre az egylet tagjai és a tanügy barátai ezennel meghívotnak. A gyűlést megelőzőleg, reggel 8 órakor szentmise az anyateplomban. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az egyházi énektanítás mint a vallásos nevelés fontos tényezője. Ertekezés, tartja: *Székely Lajos*. 3. Pénztári jelentés. Előterjeszti: *Takács Lajos*. 4. A magyar nyelv tanítása a nem magyar ajkú iskolákban. Felolvasás, tartja: *Jankó Károly*. 5. Nyílt vitafélek, indítványok, kérdések és időközben fölmerülő ügyek tárgyalása. 6. Tisztújítás. Gyula, 1910. augusztus 10. *Kny Antal*, esperes, c. kanonok, egyleti elnök. *Székely Lajos*, tanító, egyleti jegyző.

Nincsen kockázat!

A Boda-féle 152342/909. sz. a. min. eng. 32/910. sz. a. az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által is engedélyezett, díszoklevéllel kitüntetett, ezer koronával jutalmazott százaz körü mechanikai számológépezetet, (melyen mind a negy alapműveletet, a törteket, területszámítást, metert hűen szemléltethetjük) bármely iskolának megküldöm 10 napi próbaidőre s nem tetszés esetén visszaveszem, ha a gép sértetlen és bérmentve küldetik vissza, jól csomagolva. Teljes felszereléssel 64 betűből álló olvasó készülékkel, 30 drb törtkarrtonnal, 9 drb osztásjelzővel, állítható méterruddal, utasítással együtt 40 K. Tanulóknak 10% kedvezmény! Számos elismerőlevél hivatalos bírálatok igazolják gyakorlati értékét. Rendelhető: **HALADÁS könyvnyomda** Jánosháza. (Vasmege.)

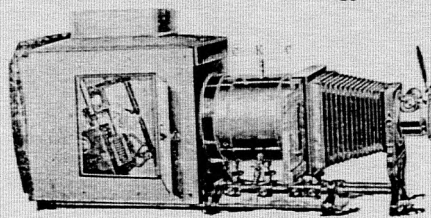
628 2—11

MARX és MÉREI

tudományos műszerek gyára

VI., BULCSÚ-UTCA 7. : : TELEFON 21—06.

Velítógépek, diaposítovek, fizikai és egyéb tanítási eszközök.

Felekezeti iskolák teljes felszerelése az új tantervszerint.

Arjegyzekek díjtalanul küldetnek. 404—4—26

STAMPAY ÉNEK- ÉS IMAKÖNYVE

(XVI. s. 32 oldal, áremelés nélkül bővítve.) Új kottafüzet ingyen!

Csinosan kötve 30 fillér, vászonban 50 fillér. Tízre egy darab ingyen. Kapható: bőr-, bársony-, plus- és selyem-kötésben is külön árkedvezményrel. 775—20

KÖBÖLKUTON (ESZTERGOMMEGYÉBEN)

HIRDETÉSEKET

felvesz a kiadóhivatal

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közölhetnek, melyeknek díja előre lefizetett.

Esztergomi érseki megye.

Hollókőre (Nógrád m.) nyolchavi szorgalmi időre róm. kath. okleveles segédtanítót vagy tanítónót keresek. Fizetése havi 20 korona, agynemű, mosás, világításon kívül teljes ellátás. *Priska Ferenc* tanító. 704 1—1

Závada (Nyitra m.) kántortanítói állás járandósága, lakáson kívül (mely áll két padlózott szoba, egy konyha, egy kamra és egy istállóból) vegyes címeiken: tisztán kántori 214-54 korona, tisztán tanítói 374-32 korona s ezenkívül államsegély 508 kor., összesen: 1096-86 korona. Szokásos kántori és tanítói kötelességek, melyekről bővebb tájékozás szereshető személyes bemutatkozáskor, ami előnyös. Választás szept. 6-án. Iskolaszékhez címzett kérvények a tankerületi espereshez küldendők Korosra. 773 1—1

Pozsonymegyei **Czifferen** megüresedett róm. kath. kántortanítói állomásra szept. 1-én megejtendő választás útján betöltendő. Javadalmazása: hivatalos jegyzőkönyv szerint 1303 kor. 92 fillér (urasági béresek stóvaláltóságával); két szoba, konyha, kamra, pince és kertből álló szabad lakás. Köteles mindennapi és ismétlőiskolában magyar nyelven tanítani, szentmisénél naponként és szokásos litániák alatt orgonakísérettel énekelni (szertartásoknál gregorián-ének megkívántatik), naponként három és az isteniszövegre szóló harangozást ellátni; halotti kiharangozásról külön díjazás mellett (versenkint 40 fill.) gondoskodni; stólailetek: kis temetés 1 korona, nagy 2 korona bucsuzatón versenkint 40 fillér, de legfőleg 3 kor., énekes szentmise 80 fillér, liberás 1 kor. 60 fillér, házassági hirdetésírás 1 kor., évi négy ofertóriumról 4 kor. Folyamodványok róm. kath. iskolaszékre küldendők Czifferre (posta helyben). 785 1—1

A **czoborfalvi** róm. kath. népiskolánál az önálló tanítói állomásra pályázat augusztus hó végéig hirdettek. A tanító lakása két szoba, konyha, kamra és házikert. Javadalma, fizetése 1000 kor., szántóföld bérlete 100 kor., ismétlőiskola 30 kor., fára saját és iskolafűtésre 120 kor., karácsonyi ostszerűsítésre 60 kor. A tanítási nyelv tót és magyar. Orgonálási jártasság kívántatik, mert vásár- és ünnepnapon misén orgonálni kell. A folyamodványok holicsei (Nyitra m.) plébániára címzendők. *Kussera József* esperes és holicsei plébános. 789 1—1

Egri érseki megye.

A felnemeti (Heves m.) plébániához tartozó **szarvaskői** kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, istálló és kert, továbbá 20 hold föld, párber és egyéb kisebb járandóságok, mindezeknek díjlevel szerinti legkisebbre felvett értékük 326 korona. Ehhez jön 674 kor. államsegély, melylyel a díjlevel szerinti fentebb leírt jövedelem 1000 koronára van kiegészítve. Tannyelv magyar. Kötelessége a filiális kántori teendők végzése, a mindennapi és ismétlő tankötelesek oktatása. Kántori próba és választás aug. 25-én délelőtt 10 órakor. Kellően felszerelt kérvények *Timon Zsigmond* lelkes és iskolaszéki elnök címére küldendők Pelnémetre. 736 2—2

Domaháza (Borsod m.) kántortanító kerestetik. Jövedelme: készpénz, párber, 12 öl fa, szabad legeltetés, kevés föld, összesen ezer korona érték. Megfelelő lakás. Pályázni aug. 26-ig lehet. *Iskolaszék*. 786 1—1

Erdélyi egyházmegye.

Magyarzsákodi (Udvarhely m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazás: a) terményekben 20 kalongya buza, 20 kalongya zab, 20 véka török buza, 3 öl (rég) kemény tűzifa, 3 hold föld

haszna 175 kor. értékben; b) készpénz különböző alakpókból 229 kor. Államsegélyből 696 kor., összesen 1100 kor. Az arra jogosultaknak korpótlék államsegélyből. Pályázati határidő szeptember 1. Pályázati kérvények iskolaszéki elnök címére küldendők. *Kádár Máttyás*, iskolaszéki elnök. 783 1—1

Győri püspöki megye.

A **győrszemerei** róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhat férfi tanító. Fizetés államsegéllyel 900 korona és 100 korona tandíj-megváltás címén, szintén államsegélyként. Egyszobából álló lakás, kertmegváltás címén 20 korona. Tartozik a kijelölt iskolát tanítani és a díjlevelben foglalt kötelességeknek eleget tenni. Kántorságban díjtalanul köteles segédkezni. Pályázati határidő augusztus hó 26. Az állás elfoglalása pedig szeptember 15. 790 1—1

Kalocsai érseki megye.

A **zsabylai** (Bács m.) róm. kath. elemi iskolánál ujonnan szervezett tanítói állásra pályázat hirdettek. Évi jövedelme: a) havi előleges részletekben esedékes 1000 kor. alapfizetés, b) egy szoba és előszobából álló természetbeni lakás a hozzátartozó kertterülettel, ha nőlen tanító választatik meg; 300 kor. lakbér, ha nős tanítóra esik a választás. A megválasztott köteles a neki besorozott osztályon kívül az ismétlőiskolában is minden díjazás nélkül tanítani. A német nyelv tudása írásban és szóban kötelező, amit a pályázó személyes megjelenés által tartozik igazolni. A kántori képesítésnek előnye van s a megválasztott tartozik szükség esetén a kántori teendőket is ellátni. A kellően felszerelt kérvények szept. 8-ig főt. *Kirschbaum Lajos* ker. esperes úrhoz Tütre küldendők. Az állás f. évi október 1-én foglalandó el. A megválasztott köteles az «Ujvidék-palánkai tanítóegylet» tagjává lenni. *Probofjesevits Antal*, admin., iskolaszéki elnök. 774 1—1

A **mélykúti** (Bács-Bodrog m.) róm. kath. elemi népiskolánál eltávozás folytán megüresedett tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: Mélykút község pénztárból 800 korona készpénz, 200 kor. lakpénz, 20 kor. kertilletmény s 134 korona tűzifa- és fűtőszalmaváltás címén; a fizetésekiegészítést képező 60 kor. államsegélyért az iskolafenntartó fog folyamodni, mely államsegélyt az eltávozott tanító már élvezte is. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni, az ismétlőiskolát is külön díj nélkül tanítani, a «Bajavidéki róm. kath. tanítóegylet» tagjává lenni, és az isteni tiszteletnél, temetkezéseknél csakis szükség esetén kántori teendőket végezni. Kántori képesség igazolandó. Az állás azonnal elfoglalandó, s a megválasztott a javadalmat az állás elfoglalása napjától fogja élvezni. A szabályszerűen felszerelt kérvények augusztus 31-ig a mélykúti róm. kath. iskolaszékre címezve ngos és főt. *Klanszky Ferenc* apát, esperes-plébános úrhoz Jánoshalmára küldendők. 769 1—1

A **bátmonostori** (Bács m.) róm. kath. népiskolánál nyugdíjazás folytán üresedésben lévő tanítónői állásra pályázat hirdettek. Javadalma: a) a községi pénztárból 600 korona, b) az állami fizetésekiegészítés elnyeréséig fizetésekiegészítés a községtől 400 korona, c) kertilletmény helyett 2 öl puha hasáb tűzifa a házhoz szállítva, d) két szoba, konyha, fűkamra és padlásból álló lakás. A megválasztott köteles az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni, az ismétlő leányokat díjtalanul tanítani és a «Bajavidéki róm. kath. tanítóegylet»-be tagul belépni. A kellőképp okmányolt folyamodványok főt. *Kuts János* ker. esperes úrhoz Bácsbokodra

küldendők. A pályázat határideje *aug. 25.* Az állás szeptember hó 1-én föltétlenül elfoglalandó. *Iskolaszék,* 770 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Az *ermihályfalvai* (Bihar m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *szeptember 1-ig* terjedő határidővel pályázat hirdettek. Javadalmazása: 16 kat. hold 630 négyszögöl szántóföld, 1584 négyszögöl rét haszonélvezete, haszonbérbeszertéke évi 103 kor, 91 fillér; egyházmegyei főpenztárból Miklóssy-, Jedlicska- és Megyei papság-alapok kamrából 391 kor, 80 fillér; a hitközségtől évi 110 kor, 60 fillér; évről-évre előleges részletekben; misealapítványok után 3 kor, 60 fillér; stóla, szabad lakás és kert. Feltétlenül szükségesül államszegély keretük. Mindennemű adót a kántortanító maga fizeti. Állás azonnal elfoglalandó. A kérelem felszerelt folyamodványok az *ermihályfalvai* róm. kath. egyháztanács és iskolaszékhez címezve *Szöke János* róm. kath. lelkes, iskolaszéki elnökhöz *Ermihályfalvára* küldendők. A személyes megjelenés, mely alkalommal a pályázó orgonálási és zenekari képességét gyakorlatilag bemutatja, előnyvel jár. 772 1—2

A *királydaráci* (Szatmár m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 1. a vallásalpból 42 kor, 2. párber címen a hívektől 50 kor, 20 fillér, 3. egyházmegyei segély címen 160 kor, 4. temetési stóla címen körülbelül 60 kor, 5. 13 katasztrális hold és 100 szántóföld, 6. 4 db. marha legeltetési jog, 7. megjelölt természetbeni lakás és kert, 8. 8 méter tőzra természetbeni beszállítva, 9. 4 fuvar természetbeni kántortanítónak saját jára hazaszállítására, 10. körülbelül 20 mm. vegyes párber buza, 11. államszegély 238 kor. A kervevények *aug. 27-ig Krisztk János* iskolaszéki elnökhöz küldendők. A választás napja, megjelölt ének- és orgonapróbával *aug. 28.* Állását *szept. 1-én* tartozik elfoglalni. 778 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Belapataka (Nyitra m.) községi menedékház-vezetőnői állást hirdet. Állás azonnal elfoglalható. Fizetés havi 60 kor, tölteni és magyarul beszélő és róm. kath. menedékház-vezetőnők, óvónők, tanítónők pályázhatnak. Kervevények az előjáróság címére küldendők. Az állás *okt. 15-ig* tart. A megválasztott utkölsége megtérítetik. 780 1—1

Pécsi egyházmegye.

Szakcsi (Tolna m.) róm. kath. öttantermes iskola III. számú nyugdíjazás folytán megfűresedő osztálytanítói állásra *augusztus 27-ig* pályázat hirdettek. Fizetése: község pénztárából 600 kor, államszegélyből 340 kor, két padlós szobából, konyhából, kamrából és pincéből álló lakás természetben és 20 kor, kertiletmény. Végül a fű gazdasági iskola vezetésért, ha erre képesítése van, a község pénztárából 100 kor. Kötelessége: az iskolaszék által engedélyezett osztályok tanítása és példaadó vallásos életével való nevelése, a gyermekeknek templomba és körmenetre való vezetése és ott a rájuk való felügyelet, továbbá a hitván beemléztetése és a hitoktató akadályoztatása esetén annak helyettesítése, nemkülönben a kántoriállásban szükség esetén való segédkezés. Azon esetre pedig, ha a III. számú állásra a segédkantortanító választatnék meg, az így megfűresedett állásra is a fenti határidőben pályázat hirdettek. Fizetése a kántortanítótól 240 korona készpénz, természetbeni élelmezés, a kántortanító asztaláról 360 korona, fizetést kiegészítő természetbeni fűtés 60 korona, államszegélyből 340 kor. összesen 1000 korona, továbbá egy padlós szoba az iskolaépületben, 20 korona kertiletmény helyett a lakás butorzata és szoba tisztogatása természetben. Kötelessége a kántorságban az egész polgári év alatt való segédkezés a kántortanítónak, sőt annak esetleges helyettesítése, továbbá mint a fenti állásnál. Mindkét állásra csak férfitanítók pályázhatnak. Személyes megjelenés előnyvel jár. A kervevényekben, melyek alulírottakhoz címzendők, jelezendő, hogy a folyamodó mindkét állomásra vagy csak egyikre pályázik-e? Az állás *szept. 1-én* elfoglalandó.

mely naptól a fizetés is folyósíttatik. *Vitkovits Ferenc,* plébános. 795 1—1

Rozsnói püspöki megye.

A szomolnokai plébániához tartozó *Dénes* községben a róm. kath. kántortanítói állomásra *augusztus 31-ig* pályázat hirdettek. Javadalmazás: 398-10 kor. a községtől, 447,74 kor. államszegély, 164-16 kor. pótlendő tandíj, 157-80 kor. kántori jövedelem lakással. Megkivántatik a tót nyelvben való jártasság a kántori ténykedések miatt. Iskolaszéki elnökség *Szomolnok (Szepes m.)*, 720 2—2

A *budaszállási* (Nógrád m.) róm. kath. tanítói állásra törvényszerinti kötelességek és javadalmazás mellett *aug. 28-ig* pályázat hirdettek. Tannyelv magyar-tót. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Szokolovszky Bence,* kerületi tanfelügyelő, *Díveny*, 781 1—1

Csetneken (Gömör m.) iskolák államosítása következtében külön róm. kath. kántori állás létesítetik. Jövedelme jó, három szobas lakással s a vidéken teljesítendő hitoktatásért járó díjjal együtt 800—1000 kor. Pályázhatnak magyar és tót nyelven egyformán beszélő okleveles kántortanítók. Legelőnyösebb ezen állás nyugdíjazott kántortanítóknak. Személyes megjelenés kívántatik. Pályázati határidő *szept. 10.* Bővebbet: *Mihalovics Gyula* plébánosnál. 792 1—1

Szatmári egyházmegye.

A *józsefházai* (Szatmár m.) róm. kath. kántortanítói állásra *szept. 15-ig* pályázat hirdettek. Javadalom: két szoba, konyha, kamara, istálló, sertésföld, jatartó, zöldséges- és 600 négyszögölnyi külsőkert, 10 hold szántóföld, 10 hold rét, 8 darab szarvasmarhára és 4 darab sertésre legeltetésjog, 144 korona párber, 30 korona stóla 50 korona tandíj, 90 korona misepénz, 230 korona a hívektől, 456 korona államszegély. Kervevények *Felsőbányára Tóty László* kerületi espereshez küldendők. 794 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A *piliscsabai* róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet rendes osztálytanítói állásra. Jövedelme: 800 kor. a község pénztárából s 200 kor. államszegély havi előleges, 160 kor. lakber a község pénztárából negyedévi előleges részletekben, 40 kor. lakberkiegészítés és kertiletmény fejében *József főherceg* alapítványából, mely összeg a polgári év végén folyósíttatik; azonkívül esetleges korpótlék államszegélyből fedezve. A gazdasági ismétlő egy osztályának vezetéséért az államtól tiszteletdíjat kap. Kötelességei: a reábizott mindennapi tanköteleseket és a gazdasági ismétlő növendékeit az előírt tanterv és utasítás szerint tanítani, vasár- és ünnepnapokon, úgyszintén a körmenetekben a gyermekeknek felügyelni, azokat naponta templomba vezetni, a kántortanítót elfoglaltsága s betegsége esetén úgy a templomban, mint a temetéseknel mindenkor díjazással helyettesíteni. Megkivántatik a pályázótól a német és tót nyelv bírása. A folyamodványok *aug. 27-ig* nyújtandók be fűtisz. *Lattya Nándor* piliscsabai plébános, iskolaszéki elnökhöz. Választás *aug. 28-án* d. e. lesz megtartva. Megjelenés előnyt biztosít. Az állás *szept. 1-én* elfoglalandó. *Brenner Tivadar*, isksz. jegyző. 784 1—1

Az előszállási plébániához tartozó *Kelemenhalom-Róbertvölgy* pusztai apátságuradalmi vándortanítói állásra *aug. 28-iki* határrappal pályázat hirdettek. Javadalom: készpénz 400 kor., buza 936 kg, 149 kor, 76 fillér, rozs 720 kg, 86 kor, 40 fillér, árpa 620 kg, 74 kor, 40 fillér, mustabirka 2 darab 20 kor., tehéntartás 2 darab 100 kor., sertéstartás 8 darab 24 kor., kőso 34 kg, 8 kor, 16 fill., tűzifa (hasáb) 10 m³ 70 kor., tengeriföld 2 hold 60 kor., kenderföld 1 hold 30 kor., lakás és szükséges mellék-helviség 200 kor., kert 20 kor. Esetleges ötödéves korpótlék. Kötelesség: A kelemenhalom-róbertvölgyi pusztai osztálytanítói iskola növendékeit, valamint az ismétlősöket is oktatni; és az egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületbe belépni; a kántori teendőkhöz értők előnyben részesülnek. A kérelem felszerelt folyamodványok (és pedig: keresztlevél, házassági kivonat, eddigi működés)

éséről szóló okiratok, erkölcsi bizonyítvány az illetékes plébánosától; letette-e a tanítói esküt s tagja-e az országos tanítói nyugdíjnak? *Vajda Odón* zirczi apát úr ömeltő-igazgatóhoz címzve az előszállási plébánia hivatalhoz (Fejér m.) küldendők. Az állás legkésőbb i. é. szept. 8-ig elfoglalandó. *Nemes Tivadar* ciszi. r. lelkész, igazgató. 796 1—1

Szepesi püspöki megye.

Arva-Ljeszkekre okl. kath. III. tanító kerestetik. Fizetése 1000 kor., rendes lakás. Hittan, ismétlőiskola vezetése, öt nyelv ismerete kötelező. Pályázati határidő: *szeptember 1-én. Iskolaszék.* 782 1—1

Helivágásai (u. p. Nagyhársas, Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Fizetés 1000 kor., tanítói lakás. Az állás legkésőbb i. é. szept. 8-ig elfoglalandó. Azonnal lehet jelentkezni. *Móys László* lelkész. 727 2—3

Szombathelyi egyházmegye.

A **Népevelő** 32. számában hirdetik **novai** róm. kath. III. férfitanítói állásra nők is pályázhatnak. Választás *augusztus 21. Iskolaszék.* 765 1—1

A **banokszentgyörgyi** (Zala m.) községi elemi iskola II. k. tanítói állásra pályázatot hirdetnek. Fizetése 1000 kor., kényelmes és egy butorozott szobából álló lakás. Kérvények *aug. 27-ig* iskolaszéki elnökhöz küldendők. Az állás *szept. 1-én* elfoglalandó. 779 1—1

Váci egyházmegye.

Kiskunmajsa község közönsége pályázatot hirdet a kiskunmajsai róm. kath. népiskolánál elhalálozás folytán megüresedett tanyai-tanítói állásra. A tanító jövedelme: 2000 kor., rendes lakás, előleges részletekben 1000 korona évi fizetés, 20 korona tisztogatási átalány és ötödéves korpótelek; kötelessége a vegyes hat osztály és az ismétlőiskola tanítása. Pályázhatnak: róm. kath. okleveles tanítók és tanítónők. Pályázati határidő: *augusztus hó 29.* A később érkező pályázatok figyelembe nem vétetnek. Kérvények Kiskunmajsa község képviselőtestületéhez címzve, a községi előjárósághoz küldendők. A választást a község képviselőtestülete 1910. évi augusztus 31-én tartandó közgyűlésében ejti meg. *Előjáróság.* 750 2—2

Zsámboki (Pest m.) két férfitanítói állásra pályázatot hirdetnek. Egynek-egynek évi javadalma: 1000 korona törzsfizetés, melyből 900 korona államsegély, 100 korona községi közpénztárból fizetetik. Község fizet: évi 200 korona lakbért, 20 kor. kertilletményt, 20 korona személyi pótlékot 1911. január elsejétől; folyó csonka évre e három címen 25 koronát egy-egy állás után. Köteles segíteni: az egyháztanhatóság rendelkezésekre alkalmazkodni; az iskolaszék által kijelölt osztályokat és esetleg általános, vagy gazdasági ismétlőt tiszteletdíjért vezetni; a tanítványokat istentiszteletekre kísérni, ott azokra fölügyelni; vásár- és ünnepnap az iskolások miséjén azok ájtatosságát rózsafüzér vagy orgonaszóval vezetni; szükség esetén kántoriakban segídekni. Pályázatok (honossági bizonyítvány stb.) határideje: *augusztus 21.* Állások 1910. szeptember elsején elfoglalandók. Róm. kath. iskolaszék elnöksége. *Zsámbok.* 771 1—1

Kisecseten (Nógrád m.) róm. kath. kántortanítói állásra hirdetik pályázatot. Fizetés: természetbeni lakás: 1000 kor. házikert; 1000 kor. közpénz; 5 öl tűzifa iskolafűtetés, kötelezettséggel. A pályázat *aug. 26-ig Rófusz Gábor* magyarnándori h. esp.-plébánoshoz küldendő. 787 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A veszprémi megyei **bándi** róm. kath. iskolánál egy osztálytanítói állásra *szeptember 1-ére* pályázatot hirdetnek. Fizetése: butorozott szoba és 1000 korona. Föltételek a díjlevélben. A kérvények a márkói plébániahivatalhoz küldendők, posta Herend (Veszprém m.). 777 1—1

A **buzsáki** róm. kath. hitközségi iskolához négy havi időtartamra, azaz szeptember hó 1-jétől december 31-éig okleveles tanító mint helyettes osztálytanító kerestetik. Javadalmazása: egy butorozatlan szoba, havi 90 korona. A kántoriakban szükség esetén tartozik díj nélkül segídekni. A kérvények *augusztus 30-áig dr. Bözinger*

Rudolf plébános, isk. elnökhöz (Buzsák, Somogy m.) küldendők. 776 1—1

Lovaspatona, veszprémi megyei mezőváros, róm. kath. iskolaszék, elnöksége által osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma államsegéllyel: évi 1000 korona, egy öltöny és egyszobás lakás. Kötelessége a rábizandó osztályt kath. és hazafias szellemben vezetni, nevelni és tanítani; a kántortanítót szükség esetében, ha mégis kellő hanggal s orgonakezeléssel rendelkezik, helyettesíteni; úgyszintén az ismétlőiskola terheit vele megosztani; a felelősség ezekben a megbízót illeti. Különben marad a régi gyakorlat. Pályázhat minden kifogástalan okleveles, egészséges és rátermett tanító, esetleg tanítónő, kire azonban helyettesítés nem vonatkozik. Ferrítanítónál némely háziipar tudása és kedvelése, — nőnél: a szép kivarrás ügyessége előnyül szolgál — de fő: az iskola! A pályázók okmányai kérvényekkel s egyéb mellékleteikkel együtt *augusztus 28-ig* alulírottához okvetlen betérjenzendők. U. p. helyben, v. áll. Győr-Gyömrőre. *Mórocz Antal* iskolaszéki elnök, lelkész. 766 1—1

A **bakonyszentlászlói** róm. kath. magyar tanítványi elemi népiskolánál a kántortanítói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. Jövedelme törvény szerinti lakás és kert. Természetbeni járandóságokból, hitközségi és községi közpénztárból és 232 kor. államsegéllyel 1000 kor. Kötelmei a díjlevelben felsorolva. Pályázati határidő *aug. 25.* Személyes megjelenés kívántatik. A megválasztottnak kötelessége a veszprémi «Gondviselésalapba» belépni. Az állás *szept. 1-én* elfoglalandó. Ha az osztálytanító választatnék meg kántortanítónak, úgy ezen osztálytanítói állás üresednék meg. Jövedelme: egy butorozott szoba lakáspótlékkal és kertilletménnyel, 200 kor. hitközségi járandósággal és 800 kor. államsegéllyel együtt 1000 kor. Kötelmei díjlevelében felsorolva. Személyes megjelenés kívántatik. Nőtlenek előnyben részesülnek. Az állás *szept. 1-én* elfoglalandó. A kérvényben kiteendő, mely állásra pályáz. Okmányok kérvénnyel együtt *aug. 25-ig* a bakonyszentlászlói plébániahivatalhoz (Veszprém m.) intézendők. 767 1—1

Galamboki (Zala m.) róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra *augusztus 28-iki* határidővel pályázatot hirdetnek. Javadalma: államsegély kiegészítéssel 1000 korona, egy butorozott szobás lakás. Az állás *szept. elsején* elfoglalandó. Kötelessége a rábizott osztályokat tanítani, kántorságban segíteni, gyermekeket naponként templomba vezetni és reájuk felügyelni, Gondviselés intézetbe és a ker. tanítói körbe belépni. Kérvények *Juh József* esperes-plébánoshoz küldendők. 788 1—1

A **marczali-i** róm. kath. iskolaszék az 1910—1911. tanévre pályázatot hirdet két ideiglenes helyettes tanítónői állásra. A helyettesek javadalma: évi 800 korona és 200 korona lakbér. Pályázati határidő *augusztus 27.* Folyamodványok *Ádám János* apát-plébános, iskolaszéki elnökhöz Marczaliba küldendők. 791 1—1

A **gadány-i** (Somogy m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalmazása: Egy polgári évre a hitközségtől 700 kor. és 260 kor. államsegély. Egy butorozott szoba takarítással. A másik szoba- és kertilletmény fejében a hitközségtől 50 kor. Kötelessége a rábizandó osztályt és az ismétlősöket a kántortanítóval felváltva tanítani. Kántoriakban segídekni. Személyes megjelenés előnyös, de költség nem térítetik meg. Fizetése szeptember 12-én eszedékessé. Állását tanév közben el nem hagyhatja, ha csak önálló kántortanítóvá nem választatik meg. Kérvények *szept. 1-ig* az iskolaszékhez küldendők. *Az iskolaszék.* 793 1—1

Orgonahangok 910 énekdallamait megküldöm kívánatra népnél bevezetés esetén. Molnár József Kunszentmiklós. 764 3—5

Államsegély

kéréshez nyomtatványok 1 kor.;
magyarozó füzet (VI. javított kiadás) 1 kor.; 80 drb nyugta 1 K.

LENGYEL BÉLA Farkasaszó (Szatmármegye).

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító,

és kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zeneakadémia, zenedék, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója, a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

Budapest, II., Lánchid-u. 5. sz.

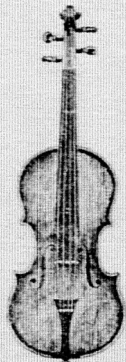
Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós

és fuvós hangszergyára.

Alapja minden nemű szit gyárban készült hangszereit, egy szinten harminc és hangszert-alkatrészeket hegedűk, csellók és koronátok.

Hangfokozó gerenda, mely által bármely hegedű, zongorona, hegedű, és más sokféle, erős és hangos, nagy (tíz) és kisebb.

Tárogatók 70 koronától.

Harmoniumok 90 koronától.

Pedál-harmoniumok legolcsóbb gyári árban.

Tanulóknak kedvezmény!

Javítások a legművészeiből kivételben. — Árjegyzék kívánatra ingyen bérmentve.

Fényképkészülékek,
valódi párisi színházi látesővek és a világhírű Hensoldt-féle prizmás távesőveket csekély :: havi törlesztésre szállítja ::

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. k., Nagymező-u. 21.
Kérjen „F” jelű árjegyzéket.
Nagy raktár fényképezési cikkekben.
41—111.

Eredeti Zimmermann, Lauberger, Förster-féle csakis elsőrangú gyártmányok.

Zongorák, pianínok.

Képviselője
Hörl Nándor, Pozsony, Ventur-utca 24.

Csak azonnali készpénzfizetésre. Tanároknak szerfelett előnyárak. ■■■ Prospektus ingyen.

Vetítőgépet az iskolának!

A Hollós-féle vetítő taneszközök műintézete kibocsátotta II. számú diaposzitiv jegyzékét az iskoláknak készülő képeiről.

A sorozatokhoz paedagogusok írják a «Szövegekönyveket». A vállalat paedagógiai irányítója Moussong Géza, fővárosi igazgató.

A körültekintő, szakszerű összeállítás dacára a Hollós-féle műintézet képei a legolcsóbbak, s mégis minden sorozathoz díjtalanul csatolják a megfelelő szövegeknyvet.

Az iskolai oktatás élénkítésére és értékének emelésére igen fontosak a vetített képek. Olcsóságánál fogva minden iskola beszerezheti. Kezelése egyszerű.

A vetítőgép ára 80—100 korona. A diaposzitivok darabja 1 korona.

Tessék jegyzéket kérni a HOLLÓS-féle műintézettől, Budapest, VII., Lövölde-tér 7. szám

ROMAI KATHOLIKUS
ELEMISZÉKOLA

NÉPISKOLAI GIMTÁBLÁK

45—60 cm. nagyságban, rendkívül tartós, ölmazott acélbádoglemezből, fehérzomanc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címerrel ellátva darabonként 10 koronáért megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TARSULAT
könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társ.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. sz.
Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető.
278

Orgona-harmoniumokat
mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA
Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.
Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.
Tanulóknak s lelkészeknek különös szálkengedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.
93

Katholikus Népiskolai Ifjúsági Könyvtárak.

ÉRTESÍTÉS.

A katolikus népiskolai ifjúsági könyvtárak számára az 1905. év óta újonnan megjelent ifjúsági olvasmányokról, melyek katolikus iskolák számára alkalmasak, új gyűjteményt és újabb jegyzéket szándékozunk összeállítani.

Miután a régebben megjelent és alant cím szerint felsorolt gyűjtemények könyveiből még kis készletünk van, elhatároztuk, hogy azokat az újabb jegyzék összeállítása előtt kiárusítjuk.

Hogy a szűkebb anyagi körülmények között levő katolikus iskoláknak a nagy és áldásos jelentőséggel bíró ifjúsági könyvtár beszerzése lehetővé tétessék, elhatározta a Szent-István-Társulat vezetősége, hogy a megrendelt könyvtár csoportoknak **fele értékét ajándékképpen teljesen ingyen adja**, úgy hogy az illető iskolának csak az összeg felét kell megfizetnie. Felhívjuk erre a körülményre a figyelmet, **miután ez a legkedvezőbb és legelőnyösebb alkalom minden iskolának, hol ifjúsági könyvtár még nincsen, egy ilyenek a megalapítására.**

Tekintettel arra, hogy a felsorolt könyvekből csak kis készletünk van, kérjük a megrendelést mielőbb megtenni, **miután a nyújtott kedvezmény csak az e célra előirányzott összeg kimerítéséig tart.** Ha a készlet elfogy, a könyvek csak a bolti áron lesznek kaphatók.

A kedvezmény csakis egy-egy teljes csoport megrendelésénél érvényes; egyes könyvek csak bolti áron kaphatók és csakis abban az esetben, ha abból még több példánnyal rendelkezünk. **Ha egy teljes csoport megrendelésénél egymásik könyv már elfogyott volna, fenntartjuk magunknak a jogot ezt hasonértékű más könyvvel pótolni.**

Szállítás csak a pénz előzetes beküldésével vagy utánvétellel történik. A szállítási költséget a megrendelő viseli. Szerényebb anyagi viszonyok között levő iskoláknak a megrendeltek kivételesen egy évi részlettörlesztésre szállítjuk, ha az iskolaszék egyházi és világi elnökei azok értékéért és a részletek pontos betartásáért írásban személyes jótállást vállalnak; ilyen esetben azonban a törlesztésig 6⁰/₀ kamatot számítunk.

Budapest, 1910. augusztus hóban.

Tisztelettel

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT
könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t.

VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

A) csoport I.

Elemi népiskolai könyvtár az I., II. és III. osztályok számára.

Akantisz V.: Japán mesék. — *Andersen*: Összes meséi. — *Anhi.*: Falusi gyermekek könyve. — Arany könyvek: Gyermekmesék, Gyermekversek, Csálover róka kalandjai, Jézus csodái, Tündérmesék. — *Benedek E.*: Madármesék, Virágmesék, Alattmesék, Apró mesék, Bohókás mesék, A tatárjárás mondái. — *Czike Imre*: Felhőmesék. — *Cosmaru*: A csodaszép baba. — Emma néni 10 meséje. — Fürgő bácsi könyvtára: Az aranyhegy, Cirmos tica naplója, Két karácsonyest, Mit beszélnek a harangok, Francia tündérmesék, A két testvér, Kis szindarabok. — *Gaál M.*: Ezer éves múltunkból, 5 kötet. — *Györfly J.*: Magyar szavalókönyv I. füzet, Magyar szavalókönyv II. füzet. — *Gyalui Pál*: Gyermekmesék. — *Hettyey G.*: Mondák, regék. — *Hoffmann F.*: Tiszteljed atyádat és anyádat, Hűség és alnokság. Két fiú története. — *Keménykőz*: Hetedhét országból. — *Kincs István*: A vadon gyermeke, Testvérek. — *Kisfaludy Z. Lajos*: Szent István király. — *Kiss A. és Pósa L.*: Apró emberek könyve. — *Körösy H.*: Petike. — *Lócsey E.*: Emma néni elbeszélései. — Milleniumi emlékkönyv. — *Móka bácsi*: A legszebb magyar mesék II. sor. — *Pap bácsi*: A Miklós országa, Karácsonyi aranykönyv. — *Pósa Lajos*: Aranykert, Dalok, regék. — *Prónai A.*: Kis barátainak. — *Radó V.*: Magyar népmondák, Robinson Crusoe. — *Rosty K.*: Karácsonyi képeskönyv. — *Sebők Zs.*: Robinson. — *Seeburg F.*: Egyiptomi József. — *Számori J.*: Kicsinyek áhítata. — *Vilma néni*: Mesék és regék, Ujabb mesék és regék.

Az A) csoport I. teljes gyűjteményének bolti ára 102 K 78 f. A megrendelő iskola a Szent-István-Társulat vezetőségének kedvezménye folytán 51 K 39 fillérért kapja a fentebb közölt feltételek mellett.

A) csoport II.

Elemi népiskolai könyvtár a IV., V. és VI. osztályok számára.

Arany J.: Toldi estéje, Valogatott balladái, Valogatott kisebb közheményei, Keveháza stb. — *Áckerl J. dr.*: A lourdesi boldogasszony. — *Baróthy L.*: Ezer év. — *Bartalos Gy.*: Betlehemi pásztorjáték. — *Bársony I.*: Vadásztörténetek. — *Beecher-Stowe*: Tamás bátya gunyhója. — *Benedek E.*: Édes kiesi gazdám, Székelyföldi mondák és mesék. — *Beóthy Zs.*: Vörösmarty Mihály. — *Bonnet J.*: Jáva pálmás parkvidékén, A vadonban, Az elefántvadászok, A marmoesstraati ültetvényes, Az arany-

keresők. — *Böngérfi J.*: A vitéz kuruc ezredes. — *Brózik K.*: Amerika fölfedezése. — *Brunovszky R.*: Találós mesék. — *Bulver*: Pompeji utolsó napjai. — *Büttner*: Juliánka, Testvérek vagyunk, A mit a csillagok látnak. — *Colou Fern.*: Amerika fölfedezése. — *Cooper-Fésűs dr.*: Az utolsó mohikán, A vadölő. — *Cooper-Pallagi dr.*: Az útmutató. — *Cox*: Görög regék. — *Csánky D. dr.*: Rajzok Mátyás király korából. — *Dedek C. L.*: Maria-legendák. — *Demény D.*: A három jómadár kalandja, Vallásosság és kincsvágy. — *Dickens K.*: Twist Olivér. — *Donuszy E.*: Toldi Miklós, Buda hőse. — *Egri Gy.*: Igaz is, nem is. (3 kötet), Mátyás király. — *Farkas M. dr.*: Magyar méhészkönyv. — *Fazekas M.*: Ludas Matyi. — *Flammarion*: Csillagos esték. — *Gaál M.*: Zrinyi Miklós élete és költészete, Magyar királymondák, Egy magyar testőr, Bem hadsegéde, Szociálista világ, Robinson, Műnhausen báró csodálatos kalandjai, Hunyadiak, A legnagyobb magyar, Both Bajnok árvája, Kupa, a pogány vezér, A vitéz száz. — *Garay J.*: Valogatott versei. — *Gauss V.*: Az Adria gyöngye, Derültvilág. — *Gyarmathy Zs. né.*: Mari néni mankója, Erdélyország tündérország. — *Györfly J.*: Magyar szavalókönyv III., IV. és V. kötet, Új magyar köszöntő. — *Hahn O.*: Az osztrák-magyar észak-sarkvidéki utazás. — Hasznos mulattató. — Hasznos olvasmányok. — *Hattler F.*: Virágcsokor a kath. gyermekkertből. Fordította Tóth M. S. J. — *Hevesi L.*: Jelki András kalandjai. — *Hoffmann F.*: Elveszett fiú, Finn elbeszélések. — *Horn-Rada*: Magyarországi szent Erzsébet. — Ijúság könyve. — Ijúsági olvasmányok. — Ijúság öröme 3 kötet. — Ijúsági színház gyermekelőadások alkalmazására. — *Jankó J. dr.*: Grönlandon át hócipőn, Stanley utazása Afrikában. — *Jókai M.*: Kis Dekameron, Csataképek. — *Kárpáthi K.*: Bőrharisnyótörténetek. — *Kerékgyártó Á.*: A munka öröme. — Két fiú története. — *Kipling*: Történetek az őserdőből. — *Kisfaludy K.*: Valogatott költeményei. — *Krúdy Gy.*: Hortobágy. — *Kürnberger*: A selmeci bányában. — *Lampert G.*: Kuruc hősök. — *Látkóczy M.*: Magyar szentegyházak regéi. — *Lengyel Laura*: A kis Zsolnai László. — *Lőrincz Gy. dr.*: A magyar történet százada. — *Lőrincz Gy.*: Kis falum. — *Ludwig B.*: Magyarok csillaga. — *Macé J.-Zigány J.*: Egy falat kenyér története. — *Madarassy L.*: Harc az állatokkal. — *Malonyai D.*: A Nilus országában. — *Marriat kapitány*: Derék Jakab. — Pásztorjátékok. — *Perlaki M.*: A szőlőművelés kitéje. — *Radó V.*: Ujvári Miklós, Vambéry Ármán. — *Radó Amicis*: Szív. — *Rákosi*: A kis Kelemen története. — *Sann J.*: A szentgotthardi csata. — *Sas Ede*: Toldi költője, Ahol a golya fészkel, Munkácsy M. — *Schmidt K.*: Piros tojások, A virágkosárka, Tannenbürgi Róza, A báránka, Paulina,

Hthalheim Etelka, A virágkedvelők, Klára, Piros és fehér rózsák. — *Sebők Zs.*: Erzsébet királyné, A kis mérnök. — *Simonyi dr.*: Messze földön. — *Stadler E.*: Levelek az első szentáldozásról. — Szabad Erákra. — *Szabóné Illésy Piroška*: A kis gazdaszony. — *Szerelemhegyi T.*: Győri vaskakas, Királyért. — *Sziklay János*: Hanny Istók, A magyar szív. — *Szívós B.*: Az állatvilág csodái, András a gazda. — *Tábori R.*: Görbe hegyek országa, Vak Bottyán, Az utolsó mentsvár. — *Thaly K. dr.*: Az ezredéves országos hét emlékoszlop. — *Thim J.*: Népszerű közegészségian. — *Tóth M. S. J.*: Fő veszedelmünk, Arumugam, Maron. — *Tóth Sándor*: Kuruc világ. — Történelmi könyvtár: Szent István (31), Szent László (24), Kálmán király (76), A tatárjárás (68), Nagy Lajos (38), Hunyadi János (14), Mátyás király (1), II. Lajos király (67), Dózsa György (85), Zrínyi (43), Mária Terézia (73), Széchenyi István gróf (25), Deák Ferenc élete (58), A tíz szobor (87), Attila (15), Árpád és a magyarok őskora (18), Árpád utódai (89), Salamon király (80). — *Verne Gy.*: Két évi vakáció, Cynthia hajótöröttjei, Francia zászló, Robinsonok iskolája, Senki fia, Strogoff Mihály.

Az A) csoport II. teljes gyűjteményének bolti ára 292 K 64 f. A megrendelő iskola a Szent-István-Társulat vezetőségének kedvezménye folytán 146 K 32 fillérért kapja a fentebb közölt feltételek mellett.

B) Csoport I.

Ismétlőiskolai és ifjúsági könyvtár fiúk számára.

Abonyi A.: Három vitéz magyar baka. — *Andor József*: Anyaföldön. — *Arany János*: Válogatott kisebb költeményei, Válogatott balladái, Buda halála. — *Aster*: Castitas a legszebb erény. 3 k. — *Babik J.*: Magyarok hazája költők dalaiban. — *Badies F.*: Kisfaludy K. élete. — *Baján*: László főherceg élete. — *Barta Irén*: A haza. (Szinmü.) — *Bánfi J.*: Magyar László utazásai, Agyüdörgés között. — *Bársony J.*: Szól a puská, Jó az Isten, Erdőn mezőn. — *Benedek E.*: Testamentum és hat levél. — *Bernhárd Zs. S. J.*: Zarándokunk. — *Békési Gy.*: Az egészség könyve. — *Bodnár G.*: A mi népünk. 2 kötet. — *Boross M.*: Boldogháza. — *Bougaud E.*: Boldog Alecoque Mária Margit élete. — *Brankovics*: A magyar szabadságharc története. — *Bródy S.*: Az egri diákok. — *Bulver Lytton*: Pompeji utolsó napjai. — *Buol M.*: Mária-kép. — *Cervantes*: Don Quijote. — *Coppé Francois*: Az üdvözítő szenvedés. — *Cyprián*: Utak az életben. — *Dedek-Crescens L.*: Szent Gellért vértanú élete. — *De Gerando*: Pali ifjúsága. — *Déri Gy.*: Az első sztrájk. — *Dickens*: Twist Oli-

vér. — *Doboczky*: A boldogulás útja. — Don Luis Coloma elbeszélései. 2 kötet. — *Donászy*: Egy magyar diák élete Mátyás király korában, Miklós vitéz. — *Dupanloup*: A mi Urunk Jézus Krisztus élete. — *Erődi B.*: A fáraók országában, A szentföldön. — *Erdősi K.*: Karácsonyi színjáték. (Szinmü), Az igazság felé. (Szinmü), Ami fentart minket. (Szinmü), Szociális vezérfkönyv. — *Dr. Farkas M.*: Magyar Méhészkönyv. — *Filó K.*: A vértanú szelleme. 3 kötet. — *Frecskay*: Képek az iparosvilágból. — *Fullerton G.*: Laurencia. — *Gaál M.*: Kenyér és becsület, Zrínyi Miklós élete, Bem hadsegéde, A legnagyobb magyar, A haza bölcse, Siralmas Erdély, Vitézség és haza, Becsület és hűség. — *Gauss V.*: Hegyen völgyön, Az Adria gyöngye, A néger királyok kincse. — *Garay J.*: Válogatott versei. — *Györök*: Lázadó hajósnép. — *Goffine L.*: Kath. oktató és épületes könyve. (Eredeti kötésben.) — *Gruber-Hörl*: Martini Gusztáv élete. — *Gvadányi*: Egy falusi nótárius utazása. — *Gyurits A.*: Aranka. — *Haller*: Történelmi hazugság. — *Haudek A.*: A kath. egyház birtokjoga. — Hasznos mulattató. — Hasznos olvasmányok. — *Hattler F.*: Virágcsokor a kath. gyermekkertből. — *Dr. Helvey L.*: Vasárnap délután. — *Horváth J.*: Gyümölcsfatenyésztés. — *Huber L.*: Az Úr Jézus szülőföldjén. — Ifjúság könyve. — Ifjúsági olvasmányok. — Ifjúság öröme. 3. kötet. — *Jókai M.*: Az új földesúr, Ráby Mátyás, Törökvilág Magyarországon, Válogatott elbeszélések, A magyar nemzet története. I—III. köt. — *Jósika*: Regegyöngyök, Rákóczy Ferenc ifjúsága. — *Joyau K.*: Aquinói szent Tamás. (Ered. köt.) — *Kane*: A sarkutazó. 2 kötet. — *Karácsony J.*: Szent Imre herceg élete. — *Kempe J.*: Trójai háború, Odysseus kalandozásai. — *Kempis Tamás*: Négy könyv Krisztus követéséről. — *Kerekgyártó A.*: A munka öröme és dicsősége. — *Kincs I.*: Magyar ég alatt, Rajzok a kuruc világból. — *Kipling R.*: A Dsungel könyve. — *Kiss János*: A szépről és a szépművészeiről. — *Kisfaludy K.*: Válogatott költeményei, Mátyás deák, Hűségpróba. — *Kisfaludy S.*: Regék a magyar előidőkből. — *Kölcsey*: Paranezis és egyéb szónoki művei. — *Krúdy Gy.*: Utazás a Szepességben, A komáromi fiú, Ifjúság. — *Lőrinczy Gy.*: Becsület útján, A bizófalvi harang szava. — Népiratkák 1—225. szám. 26 kötet. — *Dr. Oláh Gy.*: Az ember és az egészség. — *Pallagi*: Rajzok a természet köréből. — *Palotay Hugó*: A magyar alkotmány. — *Papp J.*: Képes természetrajz. — *Perlaki M.*: A szőlőművelés kátéja. — *Petőfi S.*: A helység kalapácsa. — *Pintér K.*: Irodalmunk a millenniumig. — *Platz B.*: Kath. levelek egy megtérő nőhöz, Utazás a természetben. — *Pokorny E.*: Színjátékok. 2 kötet. — *Dr. Prónai A.*: Futó csillagok. — *Pósa Lajos*: Száll az ének. — *Radó Vilmos*: Gr. Benyovszky Mór. — *Rákosi*

Viktor: Korhadt fakesztek, Egy tutaj története. — *Roltus K.*: Beppo, a lazaroni fiú. — *Scott W.*: Durward Guentín. — *Sebestyén Gy.*: Az Árpádok története. — *Segur*: Mi az egyház. — *Dr. Soly-mossy S.*: Utí rajzok. — Sötét napok. — *Spillmann J.*: Lucius Flavius. — *Stolz Albán*: Üdvözlégység Mária. (Ered. köt.) — Szabad órákra. — *Szabó Imre*: A falu őrangyala. — *Szeghy E.*: Japán. — *Sziklay János*: A testvérek, Tisztító tűzön át, A magyar szív, A torony története. — *Szerényi Hugó*: Apróságok a természettudományok köréből, Az izzóban szereplő ásványok, Természettudományi olvasmányok I., II., III. kötet. — Tanulságos olvasmányok az ifjúság számára. — *Tábori R.*: Mátyás ifjúsága. — *Tarcsai Gy.*: Német világ Budán. — *Tóth Miké*: Leleki kalauz. — Tom-Tit 100 kísérlete, 3 kötet. — *Tormay Béla*: Nádudvary uram vasárnap beszégetései. — Történeti Könyvtár: Nagy Sándor és kora (5), Nero (6), Nagy Konstantin (35), Nepvándorlás (66), Mohamed (3), Nagy Károly (22), Keresztes háborúk (61), Dzsingis khán (84), Jeanne D'Arc (57), Kolumbus (21), Oranlai Vilmos (33), Erzsébet angol királynő (63), Stuart Mária (17), Nagy Peter (8). — *Twain Márk*: Koldus és Királynő. — *Vas Gereben*: Régi jó idők, Nagy idők, nagy emberek, Dixi, Adomák. — *Vaszary Kolos*: Történeti életrajzok, A várnai esata. — *Verne Gy.*: Különös végrendelet, Antifer mester, Bramicanné asszony, Keraban a vasséjű, Utazás a tenger alatt, Réptelmes sziget, A Jangada, Grant kapitány gyermekei, Utazás a holdba, Utazás a hold körül, A bundák hazája, Utazás a föld központja felé. — *Vetzel Xav. Fer.*: Világi katolikusok apostolkodása. — *Vértessy A.*: Istenért és szabadságért. — *Vörösmarty M.*: Zalán futása, Válogatott versei. — *d'Waal*: Két elbeszélés. — *Zádori*: Spanyol út. — *Zarilla-Körösy*: Isten a legjobb tanu.

A B) csoport I. teljes gyűjteményének bolti ára 530 K 80 fillér. A megrendelő iskola a Szent István-Társulat vezetőségének kedvezménye folytán 265 K 40 fillérért kapja a fentebb közölt feltételek mellett.

B) Csoport II.

Ismétlőiskolai és ifjúsági könyvtár leányok számára.

Ambrozovicsné Mészényi Ilona: A meghallgatott ima, Hajnalka. — *Babik J.*: Magyarok hazája költemény dalaiban. — *Barta Irén*: A haza. (Színmű), A szobaleány. (Színmű). — *Benedek E.*: Katalin.

Beniczkyne Bajza Lenke: Leányok tukre. — *Békési Gy.*: Az egészség könyve. — *Bod Péter*: Női életpályák. — *Boánár G.*: A mi népünk. 2 kötet. — *Bougand E.*: Boldog Alecoque M. Margit élete. — *Bogyai Gy.*: Két menyasszony. — *G. Büttner J.*: Az édes mostoha. — *B. Büttner L.*: Testvérek vagyunk, Juliánka, Egy rút kis leány története, Amint a csillagok látnak. — *Cziklay L.*: Kath. hajadonok könyve, Az őrangyalhoz. — *Dedek C. Lajos*: Mária-legendák. — *Dorsey Anna*: A lelkiismeret. — *Erdősi K.*: Barát Magdolna Zsófia. — *Farkas J.*: A korcsolyaművész. (Színmű). — *Faylne Hentaller Mária*: Fekete Kató. — *Gaál M.*: A legkisebb lány, Magyar nők. — *Gaál M.-né*: Vallatás az iskolában. — *Goffine Lénárd*: Katolikus oktató és épületes könyve. (Ered. köt.) — *Gyarmathy Zs.-né*: Három leány története. — *Hajtay Etelka*: Irénke születése napja. (Színmű). — *Helm Klementina*: Futri Kata. — *Dr. Helvey L.*: Vasárnap délután. — *Herczeg F.*: A tolvaj. (Színmű). — *Horn-Rada*: Magyarországi Szent Erzsébet. — *Huber L.*: Az Úr Jézus születésnapján. — Ifjúsági olvasmányok. — Ifjúság öröme. 3 kötet. — *Jókai M.*: Kedves atyafiak. — *Joyau K.*: Aquinói szent Tamás élete. — *Jósika J.*: Pályavezető tiatal leányok számára. — *Kemechey J.*: Magyarország Nagyasszonyai. — *Kempis Tamás*: Négy könyv Krisztus követéséről. — *Kisfaludy Béla*: Levelek az olvasásról. — *Koroda Pál*: Fehér virágok. — *Lengyel Laura*: A próba. (Színmű), A sorsjegy. (Színmű). — *Lázár Gyula dr.*: Magyarországi szent Erzsébet. — Mária naplója. — *Mauksch C.*: Fehér rózsák. — *Oláh Gyula dr.*: Az ember és az egészség. — *Platz Bonifác*: Kath. levelek egy megtérő nőhöz. — *Pongrácz Júlia*: A női erények legszebb virágai. — *Prónai Antal dr.*: Futó csillagok. — *Ruschek Antal*: A keresztény nő. (Ered. köt.) — *Smiles-Kürffy*: A boldogulás útja. — *Stolz-Ruschek*: Üdvözlégység Mária. (Ered. köt.) — *Szabó Imre*: A falu őrangyala. — *Szabóné Illésy Piroška*: A kis gazdasszony. — *Sziklay János*: A magyar szív, Tisztító tűzön át. — *Tarcsay György*: Szent Margit legendás könyve. — *Tóth Sándor*: Erdély Nagyasszonya. — *Tóth Pál*: Tűzhely körül. — *Tutsek Anna*: Apró történetek, Évike vándorlása, Vidorka, Rózsák között, Az élet iskolája. — *Varga L.*: Lányok könyve, Versszavaló. — *Wohl S.*: Regék.

A B) csoport II. teljes gyűjteményének bolti ára 212 K 20 fillér, a megrendelő iskola a Szent István-Társulat vezetőségének kedvezménye folytán 106 K 10 fillérért kapja a fentebb közölt feltételek mellett.